Унутры: ЛІТАРАТУРНАЯ СТАРОНКА · ДЭПУТАЦКІЯ З'ЕЗДЫ І МІТЫНГІ · САКОЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА.

№ 27 (488) | ГОД X | 4 ЛІПЕНЯ 1965 ГОДА | ЦАНА 60 гр.

Пятро Глебка

Летні дзень

За драўлянымі млынамі,
Дзе качаюцца масты,
Шырачэзнымі лістамі
Ахінуліся кусты.

Ад крутых віроў глыбокіх
На пясчаны перакат
Прамяністая ад спёкі
Выгінаецца рака.

Перад поплавам на градах —
Мак высокі і густы;
Там камандуе парадам
Сам сланечнік залаты.

А за рэчкаю, на правых,
На высокіх берагах
Знепакоіліся травы
У няскошаных лугах.

Луг заліўся галасамі:
Да яго ва ўсе канцы
Выйшлі стройнымі радамі
Загарэлыя касцы.

У кашулях ярка-белых,
У чырвоных паясах...
І на голас іх запела,
Адгукнулася каса.

Не пракосы, а палосы
Выжынае чыста сталь,
І павостраныя косы
Асыпаюць звонам даль.

Слава травам, слава кветкам,
Слава летнім ярким днам,
І засеяным палеткам,
І пакошаным лугам!

Слава людзям дружнай працы,
Слава ім!
Мінуць вякі, —
Будзе так жа выгінацца
Шкло празрыстае ракі,

Будзе мак цвісці на градах,
Будзе ў сэрцы з веку ў век
Несці творчай працы радасць
Непакорны чалавек.

Справаздача са зъітквання 40-годдзя Грамады ў Беластоку.

Б. Нікішюк: АРЫШТЫ, ПРАЦЭСЫ І ТУРМЫ.

А. Карпюк: РАЗВАЖАННІ НАД «ЛЕТНЯЙ АКЦЫЯЙ»

ДЗЕ ВУЧЫМСЯ?

ГУС-ТЫ І МАГ-ЧЫ-МАСЦІ

Закончыўшы сёмы клас, я вельмі хацеў вучыцца, як кажуць, за арганома Любіў займацца сельскай гаспадаркай; марыў аб тым, каб вырасціць вялікі ды стройны сад. У Беластоку знайшоў Агародніцкую школу, але — усе пачалі смяяцца з маіх мараў, з майго выбару такой школы. Калегі пайшлі вучыцца ў Механічны тэхнікум, у добрую школу — будуць тэхнікамі, а я... мужыком, аграномам! Не вытрымаў я гэтакай насмешкі і пастанавіў не быць найгоршым і таксама здаваць экзамены ў гэты тэхнікум...

Так званыя добрыя, альбо, іначай кажучы, модныя школы трэба трактаваць, як даволі сур'ёзную перашкоду ў развіцці талентаў нашай моладзі, якая часта вучыцца не таго, што любіць. Сям'я, радня, калегі робяць акрэслены націск. У выніку такіх націскаў, прадыктаваных моднымі комплексамі, маем дачыненне з усялякімі расчараваннямі дзяўчат і хлопцаў, што не ў сілах закончыць школу, якую не любяць яны, а калі і закончаць яе, дык іх фаховыя кваліфікацыі абмяжоўваюцца найчасцей да размераў «убітага ў галаву» матэрыялу, да элементарнага практыканцтва здабытага ў школьных майстэрнях, лабараторыях. Іх фаховыя кваліфікацыі замярзаюць не абагрэтыя шчырым, сардэчным зацікаўленнем да сваёй спецыяльнасці, прафесіі. Застаецца голы тытул майстра, тэхніка ці нават інжынера, які па сутнасці з'яўляецца толькі пустою назваю ў наш рухлівы час поўны ініцыятывы.

У далейшых сваіх разважаннях падам некаторыя лікавыя даныя, якія датычаць беластоцкіх сярэдніх (паўсярэдніх) школ у 1964/65 навучальным годзе. Напрыклад, з Гарадка вучыцца ў Механічным тэхнікуме 9 асоб, у Эканамічным тэхнікуме — 6 асоб, у слесарска-механічнай школе — 5 асоб. Нікога няма з мнагалюднага Гарадка ў Сельскагаспадарчым тэхнікуме або ў Ліцэі медсясцёр. З вёскі Крушыняны (Сакольскі павет) вучыцца ў Беластоку па дзве асобы ў Механічным тэхнікуме, Мясной школе і Эканамічным тэхнікуме; па адной асобе — у Будаўніча - дарожным тэхнікуме, Гандлёвай школе, Прафесіянальнай школе ЦЗСП, Тэкстыльным тэхнікуме, прафесіянальнай тэкстыльнай школе і прафесіянальнай эканамічнай школе.

(Працяг на стар. 5)

Рыбакі.

ІДЗЕ ЛЕТА

Хоць памалу, хоць якое але ідзе. І прыдзе час на цяжкія работы, дазарэзу і дацямна. У вёсцы тады цяжка спаткаць дарослага. Але горбамі з крыкам правальваюць дзеці. То на луг, то ў агарод, то на рэчку. Нішчаць, брудзяцца і... спатыкаюць небяспеку. Таму для застанаўлення пару далзеных з дзейнасці Таварыства прыцэляў дзяцей, якое хоча ў такіх выпадках, як вышэй апісаныя, памагчы бацькам, арганізуючы розныя формы працы з дзяцьмі. Многа тут залежыць ад добрай волі бацькоў. У кожным выпадку ТПД разам з летам ідзе на руку і на спатканне добрай волі.

На Беласточчыне маем сталых 125 прадшкольных пунктаў на вёсцы, 28 пляцаў для гульняў: штогод у сярэднім 100 дзяцінцаў у сезоне найцяжэйшым — летнім працуе на вёсцы. Але вёсак маем непараўнальна больш чым сто (больш 3000), мо' б бацькі пры дапамозе ТПД захацелі для дабра сваіх дзяцей гэтым летам арганізаваць некалькі разоў па сто дзяцінцаў? (вл)

Вялікая радасць у Райках

Яна была ад таго, што вёска Райкі за свой вялікі ўклад працы ў грамадскія чыны атрымала ад Міністра культуры тэлевізар і асабістую падзяку ад дырэктара дэпартамента — Чэслава Калужнага. Вядомы актывіст Райкаў, Рыгор Семянюк, прыехаў у рэдакцыю і падзяліўся з намі сваёй радасцю і ўдзячнасцю міністру культуры і дырэктару Калужнаму. Рэдакцыя далучаецца да падзякі жыхароў Райкаў. (вл)

Свята песні і танца

З Курашава, з Кляшчэляў

Музычная культура ў школах паволі ўзрастае. Такі вывад насоўваецца са Свята песні і танца ў Гайнаўцы, дзе выступіла 12 найлепшых калектываў з павета. 9 з іх былі з пачатковых вясковых школ. І гэта цешыць найбольш.

Цешыць таксама абавязковасць сярод вучняў. Напрыклад Курашава, 18 кіламетраў ад Гайнаўкі, падаў дождж, а ўсё ж такі школьны калектыў прыехаў з неразлучнай сваёй пастаўніцай — кіраўніком Валяй Красноўскай.

Было некалькі калектываў са школ сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Адзін з іх — з Кляшчэляў — пад кіраўніцтвам Галіны Харшляк аказаўся так дасканалым, што можна па ім цяпер спадзявацца як найлепшай працы. Калектыў даў папуры люблінскіх танцаў. Цудоўныя ўборы, у якіх закляліся ўсе колеры свету, падрыхтавалі самі вучні пад невычэрпным талентам сваёй апякункі. вл

ДА 60 ГАДАВІНЫ З ДНЯ ГАРАДЖЭННЯ

Пятро Глебка

Вядомы паэт і драматург Пятро Фёдаравіч Глебка нарадзіўся 6 ліпеня 1905 года ў вёсцы Вялікая Уса, Уздзенскага раёна, Мінскай вобласці, у сялянскай сям'і. Скончыўшы сямігодку (1923), П. Глебка працаваў сакратаром сельсавета, а ў 1924 годзе паступіў у Мінскі белпедтэхнікум. З трэцяга курса тэхнікума перайшоў ён на літаратурна-лінгвістычнае аддзяленне педагагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага універсітэта, якое і скончыў у 1930 годзе. Пасля гэтага паэт працаваў у рэдакцыі газеты «Калгаснік Беларусі», у рэдакцыі часопіса «Полымя рэвалюцыі», а затым быў літаратурным кансультантам у кабінеце маладога аўтара пры Саюзе пісьменнікаў БССР.

У гады Вялікай Айчыннай вайны П. Глебка супрацоўнічаў у франтавым друку на Заходнім, Цэнтральным і Калінінскім франтах. У арміі ўступіў у рады КПСС. З 1943 па 1945 год займаў пасаду старшага, а затым галоўнага рэдактара Дзяржаўнага выдавецтва БССР. Пасля вайны П. Глебка працуе ў Акадэміі навук БССР. Некалькі год ён вёў навуковую працу ў Інстытуце мовазнаўства імя Я. Коласа. Цяпер узначальвае Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору.

Літаратурную дзейнасць П. Глебка пачаў у 1925 годзе, выступіўшы ў перыядычным друку з вершамі. У 1927 годзе выйшаў у свет першы зборнік яго вершаў «Шыпшына». Наступныя творы, больш актуальныя па тэматыцы і дасканалыя па форме, склалі змест такіх кніг паэта, як «Хада падзей» (1932), «Чатыры вятры» (1935), «Мужнасць» (1934).

П. Глебка напісаў паэму «У тыя дні» (1937) аб падзеях Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі і паэму «Мужнасць» (1934), прысвечаную вялікаму правадыру працоўных У. І. Леніну. Тэматычна да іх далучаюцца і драматычныя паэмы «Над Бярозай-ракой» (1939) і «Святло з Усходу» (напісана ў 1946—1947 гадах, затым карэнным чынам перапрацавана і апублікавана ў часопісе «Полымя» ў 1957 годзе).

У гады Вялікай Айчыннай вайны і пасляваенны час П. Глебка стварае вершы аб партызанах, аб воінах Савецкай Арміі, аб людзях, якія аднаўлялі жыццё на вызваленай зямлі, аб рабочых, якія ўзводзяць карпусы новых заводаў і фабрык, аб дзеячах навукі і культуры, якія сваёй працай дапамагаюць ідэйнаму і культурнаму росту савецкага народа.

У 1947 і 1952 гадах выйшлі ў свет кнігі выбраных твораў П. Глебкі, дзе найбольш поўна прадстаўлена яго творчасць. Зборнікі выбраных твораў паэта ў перакладзе на рускую мову выдаваліся ў 1950, 1952 і 1957 гадах. Лепшыя яго вершы і паэмы ўключаліся ў анталогіі беларускай паэзіі, якія выходзілі на розных мовах народаў СССР. У 1957 годзе ў новай аўтарскай рэдакцыі ў Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшла яго паэма «У тыя дні», а ў 1958 годзе — збор твораў паэта ў двух тамах.

П. Глебка — правадзейны член Акадэміі навук БССР, член прэзідыума саюза пісьменнікаў БССР, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР. Паэт узнагароджаны двума ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнамі Чырвонай Звязды, «Знак Пашаны» і медалямі.

КАЛЫСКА БЕЛАРУСКАЙ МЕДЫЦЫНЫ

Мінскі дзяржаўны медыцынскі інстытут створаны ў 1930 годзе на базе медыцынскага факультэта Беларускага Дзяржаўнага універсітэта, які быў сарганізаваны ў 1921 г.

На здымку: студэнты першага курса Робэрт Бірэга з афрыканскай рэспублікі Тога і Галя Таркачова вывучаюць будову рэнтгена.

МОДА НА БЕЛАРУСІ

На Беларусі абуваюцца не толькі добра, але і модна. Нядаўна дзесяць беларускіх абутковых фірмаў апрацавала 1.123 модныя мадэлі абутку. Большасць гэтых мадэляў сваім харастом не горшая, чым заграпічныя.

ПАЛАЦ У ВЁСЦЫ

У вёсцы Расна, Камянецкага раёна, будуецца палац культуры. Будзе гэта прыгожы будынак са шкла і бетону, у якім знойдуць месца: бібліятэка, чытальня, пакоі для аматарскіх гурткоў, зала на 500 месц.

БАЛЬНІЦА У КАЛГАСЕ

У калгасе «17 верасня», Глыбоцкага раёна, будуюць свою бальніцу на 35 месц. Будзе яна мець тры аддзелы: радзільны, інфекцыйны і дэнтыстычны. Калгас асігнаваў на гэту будову 207 тысяч рублёў.

Падобным чынам у Глыбоцкім раёне пабудавана ўжо адзінаццаць бальніц. Вядома, мажлівасці калгаса большыя, чым нашых спулдзельняў здароўя, якія ніяк не могуць толкам сарганізавацца....

«ШЧАСЦЕ»

У Мінску адкрыта салон-магазін «Шчасце» для маладых пар.

У салоне для маладажонаў — вясельнае адзенне, тканіны, абутак, трыкатаж. Многія рэчы можна набыць у крэдыт. Тут можна пазычыць патрэбную пасуду і нават музычныя інструменты. Працаўнікі магазіна даюць парады, як сервіраваць стол, а таксама могуць, па заказу маладых, арганізаваць вечар або вячэру ў кавярні ці рэстаране. Салон узяў на сябе яшчэ адзін абавязак — праз яго можна заказваць патрэбныя білеты для пасляшлюбнага падарожжа.

Рух у «Шчасці» вялікі.

АБРЫКОСЫ НА ПАЛЕССІ

Жыткавіцкая газета «Новае Палессе» піша, што ў многіх садах мясцовых людзей растуць абрыкосы, якія завёз сюды жыткавічанін Рыгор Хільман. Некаторыя абрыкосы даюць па шэсць кілаграмаў пладоў. Відаць, спадабаўся паўднёвай расліне палескі клімат.

(СЯ)

На шырокім свеце

Як загінуў генерал Дэлгада?

Жыццёвы шлях генерала Умберта Дэлгада, як горная дарога, поўная крутых спускаў, нялёгкіх пагоркаў і паваротаў. Быў кіраўніком саюза партугальскай фашысцкай моладзі, прадстаўніком Партугаліі ў НАТО, генеральным дырэктарам пасажырскай авіяцыі, а потым ён пачаў ярасна змагацца супраць дыктатара Салазара, з яго чалавеканенавісніцкімі ідэямі, з тымі ідэямі, якім сам служыў доўгія гады свайго жыцця.

Патрыятычны Фронт нацыянальнага вызвалення стаўляе генерала Дэлгада на чале, так званай, Партугальскай рэвалюцыйнай хунты. Генерал рвецца ў бой, ён не можа чакаць, пакуль даспеюць умовы для паўстання супроць Салазара. «Спачатку бой — рэшта потым» — пагаварвае ён і цёмнай лютаўскай ноччу падымаецца на палубу парома, які тайна даставіць яго з Алжыра ў іспанскае мястэчка каля партугальскай граніцы. Генерал Дэлгада меў цяжкае прадчуванне, яму здавалася, што за ім сочаць. Але ён яшчэ не падазраваў, што папаўся ў пастку лоўка застаўленую на яго партугальскім гестапа ПІДЭ і што сустрэча з афіцэрамі партугальскай арміі, для якой ён прыехаў сюды, хітра выдумана адным з «ангелаў-храніцеляў», прыстаўленых да яго салазараўскай ПІДЭ. Ноччу 14 лютага генерала арыштавала іспанская паліцыя.

Адны газеты пісалі, што знаходзіцца ён у Лісабоне, другія — у Мадрыдзе, дзе быццам бы сядзіць у турме пад строгім наглядам. Са знікненнем Дэлгада звязвалася паездка ў Мадрыд шэфа ПІДЭ Сілвы Паіса і нечаканы візіт у Лісабон Муньёса Грандэса, іспанскага шэфа.

Праз два месяцы пасля пастух з іспанскай прыгранічнай вёсачкі звярнуў увагу на дзіўнае захаванне свайго сабакі, які час ад часу бегаў да вялікай крушні каменняў. Ён заглянуў пад камені. Там, прысыпаныя вапнаю, ляжалі трупы мужчыны і жанчыны. Глыбокія раны на чэрапе мужчыны, сляды моцных удараў на галаве жанчыны. Пад піджаком мужчыны была скураная кабура, а на пальцы — залаты пярсцёнак з ініцыяламі «У. Д.», што адразу давала здагадку пра Умберта Дэлгада.

Нахлынуўшыя на сенсацыю журналісты ніяк не маглі нічога даведацца ад службы атэля, дзе быў арыштаваны генерал. Служба маўчыць бы заклятая. Выявілася, што рэгістрацыйная кніжка атэля кудысьці прапала, а бухгалтар, якога папрасілі журналісты, каб паказаў рахункі атэля, аказаўся працаўніком бухгалтэрыі мясцовай турмы і ў той дзень прыезду Дэлгада з фальшывым алжырскім пашпартам, гэты бухгалтар замясціў праўдзівага бухгалтара атэля.

Трэба сказаць, што сляды забойства замятаюцца нязграбна. Валяць усю віну на левыя сілы, выкарыстоўваючы разыходжанні Патрыятычнага фронту з генералам Дэлгада ў тактычных справах. Людзі тыпу Марыя дэ Карвальё і Энрыке Серкейра, акружаючыя да апошніх дзён генерала Дэлгада, на ўсе лады крычаць, што прылажылі тут сваю руку камуністы. Чаму яны так кажуць? Магчыма таму, каб адвесці ад сябе ўсялякія падазрэнні? Нікому цяпер не з'яўляецца таямніцай, што партугальская паліцыя ведала пра кожны крок генерала Дэлгада, пра ўсе яго маршруты! Невыпадкова першыя слыхі пра смерць генерала разнесліся пад канец месяца лютага — доўга перад тым, калі быў знойдзены пастухом яго труп, і труп сакратаркі генерала. Такія слыхі магла пусціць толькі паліцыя.

Усё гэта разам узяўшы паказвае на тое, што генерала Дэлгада выдаў паліцыі правакатар, які карыстаўся абсалютным даверам у генерала Дэлгада.

«Спачатку бой — рэшта потым!» — любіў пагаварваць генерал Дэлгада. Як жа памыліўся ён і трагічна памыліўся. Фашызм прывык забіваць з-за вугла, фашызм труслівы, не прымае ніякага бою. (а-ся)

Успаміны 10

Спярша я не ведаў, ці мне сніцца, ці сапраўды хтосьці стукае ў дзверы нашай клуні, дзе я спаў, закапаўшыся глыбока ў сена.

— Федзя, Федзя, адчыні! — далятаў да мяне прыглушаны голас. Урэшце я здагадаўся, што будзіць мяне Валодзя Артэмюк. Выбраўся я з нагрэтага месца і адчыніў вароты. Павеяла асенні́м кастрычніцкім холадам.

— Але ты спіш! Дабудзіцца не магу! — неяк усхваляваным голасам гаварыў сябра. — Праспіш рэвалюцыю!

— Якую рэвалюцыю?! — усклікнуў я.

— У Райску!

— У Райску? — як рэха паўтарыў я. Значыць, пачалося! У мяне шпарчэй забілася сэрца.

Нас раздзяляла начная цемра, і я не мог бачыць свайго інфарматара. Ён таксама не мог ведаць, як загарэлі мне вочкі.

— А ты адкуль ведаеш? — пазбіраўшы крыху думкі, запытаў я.

— Сувязны ў мяне ў хаце на цябе чакае.

Гэтае, што тварылася ў Райску, было на вуснах усіх сялян, а бяспровадная пошта перадавала з вёскі ў вёску ўсе навейшыя весткі. Гэтакім чынам быў я ў курсе справы і з трывогай чакаў развязкі надта ж ужо зацягнутага Райскага вузла.

У той час уся партыя праводзіла масавую агітацыю сярод сялян, каб яны адказаліся плаціць падаткі. Сялянскія грошы ішлі на ўзбраенне арміі і паліцыі, на сялянскія грошы ўрад рыхтаваў вайну супраць Савецкага Саюза, які заўсёды карыстаўся сярод беларускага насельніцтва незвычайна вялікім прызнаннем.

У Райску дзейнічала тады аж тры ячэйкі КПЗБ, а кожная ячэйка згуртоўвала па тры-пяць таварышоў. Уся вёска была пад шматзначным уплывам камуністаў. Асабліва вялікім аўтарытэтам і даверам сярод райшчан карысталіся Хвядар Канаховіч і Мікалай Тыміпскі.

КПЗБ-оўскі лозунг: «Ні адной залатоўкі ўраду Пілсудскага!» прыняўся тут. Восенню 1934 года чыноўнікі Бельскага староства далічыліся, што райшчане вінаваты дзяржаве аж 29 тысяч злотых зямельнага падатку, або інакш кажучы — амаль 2 тысячы цэнтнераў жыта.

Трэцяга кастрычніка 1934 года з'явіўся ў Райску секвестратар Марчук. Як галодны сабака па чужых карытах, палез ён па сялянскіх каморах шнырыць за лі́хім мужыцкім дабром. Сяляне прынялі яго сапраўды, як бяздомнага сабаку, проста выгналі з вёскі.

Вестка пра гэтае здарэнне хутка разнеслася па наваколлі.

— Малайцы, райшчане! — хваліў я сваіх таварышоў.

Хацелася, каб гэты выпадак разросся да размеру сапраўднай сялянскай забастоўкі. Але забастоўка ў адной толькі вёсцы, хай яна будзе так вялікая, як Райск, не мела ніякіх перспектыў на перамогу. Неадпойчы гэтае пытанне разглядалі мы ў час збораў падраённага, раённага і акружнога камітэтаў. Гэтая форма барацьбы магла быць абгрунтаванай толькі тады, калі дружна і адначасова выступяць сяляне прынамсі некалькіх суседніх вёсак.

Тры наступныя дні прайшлі даволі спакойна. А затым у Райску з'явілася ўжо двух секвестратараў. Ахраняла іх трох паліцаяў. За дуламі паліцэйскіх вінтовак секвестратары адчувалі сябе шмат смялей. Назначылі падводу і пайшлі за кажухамі, падушкамі, швейнымі машынамі і за ўсім іншым дабром. Ламалі замкі, разбівалі пасажныя сундукі, пераварочвалі пасцель.

Жанчыны ўзнялі несамаверны лямант, а дзеці разбегліся па вёсцы. Сабралася шмат людзей. Цесна акружылі секвестратараў і паліцаяў. Паліцаі пагражалі вінтоўкамі, адмахваліся гумовымі палкамі, калолі штыкамі. Райшчане не спалохаліся, не ўступілі. Секвестратарам не ўдалося нічога забраць. Вымушаны былі ўцякаць з вёскі.

Прайшло яшчэ пару дзён. Райск сваім няпрошаным прыездам уганараваў сам стараста. Ахраняла яго дзесяць паліцаяў пад камандай камісара паліцыі на Бельскі павет Чарнажынскага. Склікалі сход усіх жыхароў вёскі. Першы выступіў стараста.

— Сяляне! — араторстваваў. — Не слухайце гэтага, што вам шэпчуць камуністы! Яны ўсе прадаліся на службу бальшавікоў!

Сярод прысутных раздаліся першыя свісты і далей яны спадарожнічалі амаль кожнаму слову старасты. Райшчане не дазволілі таксама дайсці да слова камісару Чарнажынскаму. Стараста і камісар страшылі ўсіх турмой і суровымі пакараннямі, шчодра сыпалі абяцанкамі.

Крыкі і свісты аднак не спыняліся. Стараста ўрэшце зразумеў, што ніхто яго не слухае і не хоча слухаць. Загадаў сваім ахоўнікам разагнаць сабраўшыхся. Праклінаючы камуністаў і скамунізаваную вёску, стараста адправіўся ў Бельск.

БЕЛАВЕЖА
орган літаратурна-мастацкага
аб'яднання пры ГП БГКТ № 79

ВІКТАР ШВЕД

Кастусю Каліноўскаму

Будаўнікам Дома культуры ў Гарадку імя Кастуся Каліноўскага прысвячаю

Бюст К. Каліноўскага ў Д. К. у Гарадку.

З бацькоўскай вёскі Мастаўляны
Мо' і не раз праз Гарадок
Ішоў з наборам палымяным
«Мужыцкай праўды» ў Беласток.

Складаў з вялікаю адвагай
Свае бунтарскія радкі,
Распальваў сэрцы пад сярмягай,
Ішлі змагацца дзецюкі.

Ішлі на панскія палацы,
За пот, за голад, мазалі.
Ішлі свабоды дамагацца,
Хлеба, праваў сваіх, зямлі.

За незалежныя краіны,
За Польшчу і за Беларусь,
За дарагі народ загінуў
Ў няроўнай барацьбе Кастусь.

Аддаў жыццё за наша шчасце,
За волю, роўныя правы.
Адкрыты нашы сэрцы насцеж
У іх Кастусь заўжды жывы.

ЯК

Як
маўчанне ад сораму
пачын без наказу
усмешка у скрытасці духа
прыватнае захапленне
матыў адзіноцтва
рух у незнанае
позірк з-за бляску
пачутае з-за сігналу
матывы з сябе
гасціннасць для блуджэнняў
крыніц
— гэта ўсё
як паэзія
мо'
выключна гэта
паэзіяй

БЛІЖЭЙ РЭЧЫ

Вырэзваю акно
у лістку асіны
каб спакайней глянуць
на зелень
з зелені
зялёнымі вачыма
на зелень хочу глянуць
прыму на сябе зелені рэфлекс
як веру вышэйшага сэнсу
каб зразумець
вясну з сярэдзіны зялёнасці

Віктар Швед

САДОЎНІК І РУЖЫ

Садоўнік ружам абразаў галінкі,
Ножны ў руках хадзілі з дараваннем.
Ён адпачыць прысеўшы на хвілінку
На момант заглыбіўся ў разважанні.

Кусты духмяных, сакавітых ружаў
Умела навучыўся амаладжваць,
А сам такі старэнькі і нядужы,
На жаль, сябе амаладзіць не можа.

В. АСІПОВІЧ

СЕНАКОСЫ

Малаткі ўжо звіняць,
Дзядзькі клепяць косы,
Хутка будзем зачынаць
Сена — сенакосы.

Пойдзем ўсе на сенажаць,
Пабяжым рэбяткі,
Пакос будзем расстрасаць,
Памагаць для маткі.

А як сено - валакно
Зложым у капіцы,
Будзем з кіслым малаком
Есці таўканіцу.

Ціха травы шалясцяць,
Серабрацца росы.
Малаткі ўвакол звіняць,
Дзядзькі клепяць косы.

ІВАН ЧЫКВІН

Горад

Ціпшынёю скованы дамы
Каля аблітых светам вуліц.
А калі сонца задыміць,
Мой горад зноў як вулей.

Гадзіны лезуць па спіне,
Быццам галодныя клапы,
Каб недзе пад захад спямнець,
Каб недзе зашыцца ў копны.

Вечар спакойным крокам
Выходзіць сядзець на бульвары,
І чуецца горада локаць,
І словы, і ласку на твары.

Свет палівае вуліцы,
Дамы глытаюць пілюлі,
І горад мой. разумніца,
Як у ноч летнюю вулей.

*

Плач, дождж. у мае рыла,
пацалунак змывай гадзюкі.
Яна ў шчасце хітра ўрылася,
яна мне, як мерцвяку,
зламыла на грудзі рукі.

Чую — гарыць шчака балюча,
думкі — не прыраўняць віру ракі.
Бацькі аптымізму мяне вучаць
і вучаць там смяяцца, дзе бяда,
і сам я бачу — у мяне дзве рукі.

Асенні дождж. асенняе лісцё,
бязлітасці палошча вецер голы дуб,
а ён стаіць... І я махнуў на ўсё,
жыву як калісьці
і стаўлю новай хаты зруб.

У НАС У ГАСЦЯХ

Сяргей Бандарэнка

Нарадзіўся ў 1918 годзе. Быў удзельнікам Айчыннай вайны. Працуе намеснікам дырэктара па навучальнай частцы Бераставіцкага Педвучылішча. З'яўляецца адным з актыўнейшых членаў гродзенскага літаратурнага аб'яднання пры «Гродзенскай Праўдзе». Друкаваўся ў зборніку твораў пісьменнікаў гродзенскай вобласці «Нёман» у «Літаратуры і мастацтве», была падборка яго вершаў у «Звяздзе» Пастаянна змяшчае свае творы ў «Гродзенскай Праўдзе». Прымае актыўны ўдзел у развіцці мастацкай самадзейнасці шляхам падрыхтоўкі разнастайных тэкстаў для ансамбля «Нёман» і іншых мастацкіх калектываў, за што двойчы ўзнагароджаны ганаровымі званнямі Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР. Зараз з'яўляецца старшынёй раённага аддзялення Савецка - Польскай дружбы.

Падрыхтаваў да друку зборнік вершаў у выдавецтве «Беларусь».

Віктар Швед

ПРЫЗНАННЕ

Кажуць, што ў шчаслівых за плячамі
Вырастаюць крылы, каб маглі
Пакружыць яны пад аблакамі
Так, як часам кружаць жураўлі.

Можа быць... А я ў палёт не рвуся,
Хоць шчаслівы — лётаць не люблю,
Бо прывязан сэрцам к Беларусі,
Бо ўлюблёны я ў сваю зямлю.

Любы мне і вёсны тут, і зімы,
Шолах ніў і трэлі салаўя,
Бо яна — маіх бацькоў радзіма
І Радзіма светлая мая!

Дзень добры, бор

Дзень добры, мой сасновы бор,
Прымі мае вітанне!
Я зноў прышоў пад твой шацёр
У сонечнае ранне.

Ты вабіш кожны раз мяне
Сваім ціхуткім шумам.
Тут радасць светлая імкне,
Тут ёсць раздолле думам.

Вакол на свежых верасах
Гараць каралі-росы
І сонца сушыць на ствалах
Свае праменні-косы.

Паблізу дзяцел па кары
Сваё тук-тук выводзіць,
А мне здаецца: на зары
Атрад у бой выходзіць.

Але ж даўно ў маім краі
Змоўк партызанскі покліч,
І толькі сосны пра баі
Шумяць няўмоўчна поплеч.

І ціш такая на зямлі,
Што чутны ёкат сэрца.
Здаецца, крыкні — і ўдалі
Дзяцінства адгукнецца.

Яно пакліча зноў і зноў
Па слаўных тых мясцінах,
Дзе процьма цэлая грыбоў,
Дзе спелая маліна...

Дзень добры ж, мой сасновы бор
Прымі паклон мой сёння.
Цябе люблю я з даўніх пор,
На шыры Прынямоння.

СУНІЦЫ

Мне па звычцы дома не сядзіцца —
Выхадны праводжу ў лесе я.
Ах, як пахнуць спелыя суніцы
У бараку паблізу ручая!

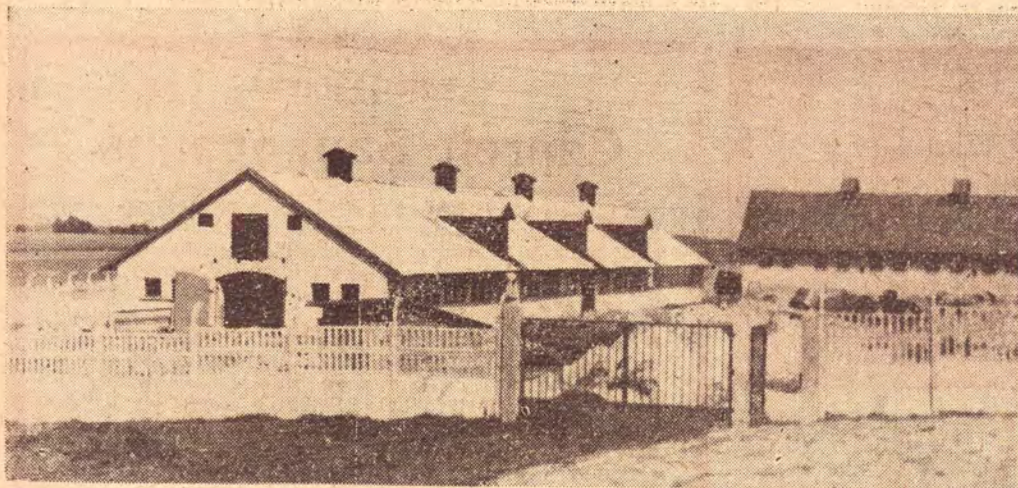
Сабіраю іх я па пагорку,
Як калісь, яшчэ даўчым - даўно.
Не суніцы, а, здаецца, зоркі
Я кладу ў лубяпку па адной.

А яны так радуюць і вабяць,
Хоць нясі іх людзям напаказ.
І няма смачнейшых ягад, мабыць,
Чым суніцы водарныя ў нас.

Я люблю іх па-сялянску зроду
Сабіраць у царстве тут лясным,
Бо ў дзяцінстве меў за асалоду
Жменю ягад з хлебам аржаным.

Сяргей Бандарэнка (злева) і Віктар Швед у час святкавання Дваццацігоддзя перамогі над фашызмам у Беластоку.

Фрагмент свінафермы ў Райску.

ФАБРЫКІ Ў ВЁСКАХ

Доўга стаялі ў Райску пустыя, безгаспадарскія будынкі — успамін па былой спулдзельні прадукцыйнай. З кожным годам яны рабіліся ўсё менш прыдатнымі да чаго б там ні было. І якраз у гэты час дзяржаўнае прадпрыемства абароту жывёлай на ўбой шукала патрэбных будынкаў у сельскіх мясцовасцях.

І знайшло. У Райску і Гацьках пачаліся капітальныя рамонты. Пачатак быў зроблены ў маі мінулага года. Сёння ўжо можна ўбачыць усю веліч будовы. Напрыклад у Райску чатыры велізарныя хлявы, поўнасцю механізаваныя. Прывезеныя сюды парасяты на беконны адкорм будуць атрымліваць корм, падаваны механічна з новай кухні, дзе будзе варыцца бульба, механічна перамешвацца з сіласам і рознымі дадаткамі і вузкакалейкай дастаўляцца ў хлявы.

Прадпрыемства разлічвае, што парасяты, адкормленыя на райскай і гацькоўскай фермах, будуць найлепшай якасці, бо ўся прадукцыя з гэтых ферм будзе прызначана на экспарт. Мільёны, укладзеныя ў будову, напэўна вернуцца з гарою.

Кіраўнік будовы ў Райску і Гацьках Мікола Галакан на пытанне аб тым, калі свінафермы будуць гатовы, адказвае:

— Тэрмін заканчэння будовы вызначаны на 30 кастрычніка. І хоць на будовах малавата кваліфікаваных рабочых, калі матэрыялы будуць дастаўлены на час, мы скончым сваю працу тэрмінова.

Такім чынам ціхія вёскі Райск і Гацькі атрымаюць прамысловыя прадпрыемствы — фаб-рыкі па адкорму свіней.

(яч)

2×2 — напэўна 4

Дарасламу гэта не падлягае сумненню. Але дзіцяці будзе вялікім адкрыццём. Бо каб ведаць многа, трэба пачаць ад 1, ад А. А каб пачаць ад А, трэба быць здаровым. Неяк, менавіта, у дзейнасці СФОС (фонд адбудовы краіны) гэтыя моманты моцна спляліся. СФОС будуе пункты здароўя і школы. Мы даведаліся аб новым этапе гэтай дзейнасці на вёсцы.

Пункт здароўя з СФОСаўскіх грошай будуецца ў Вышках (Бельскі). Будзе закончаны ў гэтым годзе.

Другая — спулдзельня здароўя таксама за 1100 тыс. зл. у Тапчэве (Бельскі). Будова пачалася ў бягучым годзе.

Па звыш 1200 тыс. зл. будуць каштаваць пункты здароўя ў Нарве (супольна з ПЗУ) і Чыжах (абедзве мясцовасці ў Гайнаўскім павеце).

А школы?

Зацверджаны план на дзве пачатковыя — у Дамброўскім і Граеўскім паветах, а таксама на сярэднюю медычную школу ў Бельску — школу для медсясцёр, якая будзе пабудавана пры бельскай бальніцы. Будзе каштаваць 1400 тыс. зл.

На гэтым не канчаецца кантакт СФОС-у са школамі. Вось СФОС фінансуе камплекты прылад для палітэхнізацыі школ. Камплект ахоплівае ў сярэднім 100 пазіцый і каштуе 26 тыс. зл. Ужо 10 школ атрымала ў гэтым годзе ад СФОС-у такія камплекты. А для далейшых 14 школ Ваяводскі камітэт запланаваў даць у бліжэйшы час. (вл)

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

ЯНЫ КРАДУЦЬ МІЛЬЁНЫ

Сярод многіх карысных раслін, якія выбраў сабе чалавек, растуць і іншыя. Не рыхтуем для іх глебы, не сеем іх, не ўгнойваем, але яны растуць, ствараюць нам нямала клопатаў. Хопіць сказаць, што гадавыя страты ў нашым ваяводстве, нанесеныя пустазеллем (а таксама хваробамі і шкоднікамі), ацэнены на 1 мільярд злотых.

У паўднёвых і ўсходніх нашых паветах сеюць шмат ільну. Гэта як быццам спецыяльнасць сакольскіх, гайнаўскіх, бельскіх і беластоцкіх сялян. Лён дае добры даход, калі толькі яго не заглушыць пустазелле. Таму і такая ўвага звяртаецца на барацьбу з пустазеллем.

Чаму пустазелле так шкодзіць? Бо праяўляюць вялікую біялагічную дынамічнасць. Некаторыя гатункі пустазелля маюць гіганцкую сілу размнажэння, даюць у год да 700 тыс. насення. Калі б усё насенне прарастала і дало ў сваю чаргу зноў насенне, дык вельмі хутка ўвесь свет зарос бы пустазеллем. На шчасце, гэта нам не пагражае, бо толькі нязначная колькасць таго насення пераўтвараецца ў расліны.

Пустазелле забірае ад раслін кармавыя рэчывы, ваду, заценяе іх, дапамагае пераносіцца шкоднікам і паразітам. Для прыкладу падаю, што аўсюк паглынае на 50% больш вады, чым пшаніца, палявая гарчыца бярэ з глебы ў два разы больш азоту і фосфару, чым іншыя расліны. Вось чаму трэба змагацца з пустазеллем.

Можна прымяняць розныя метады і сродкі. Найпрасцей пустазелле вырваць і знішчыць. У апошні час усё часцей прымяняюцца хімічныя сродкі, так званыя гербіцыды. У нашым ваяводстве прымяняецца прэпарат пад назвай «2,4 Д».

Сялянам Гайнаўскага, Сакольскага, Беластоцкага і Бельскага паветаў можна параіць прымяняць на пасевах ільну «Дзітокс» і «Хвастокс». Іменна цяпер на гэта адпаведная пара. Можна прымяніць хімічныя сродкі яшчэ тады, калі расліна мае не больш 15 см. вышыні.

Гэта значыць, што хімічныя сродкі трэба выкарыстоўваць тады, калі расліна яшчэ маладая — тады гэта дае лепшыя вынікі. Барацьбу з пустазеллем па збожжы пачалі весці нядаўна. У гэтым годзе запланавана барацьба на плошчы 90 тыс. га.

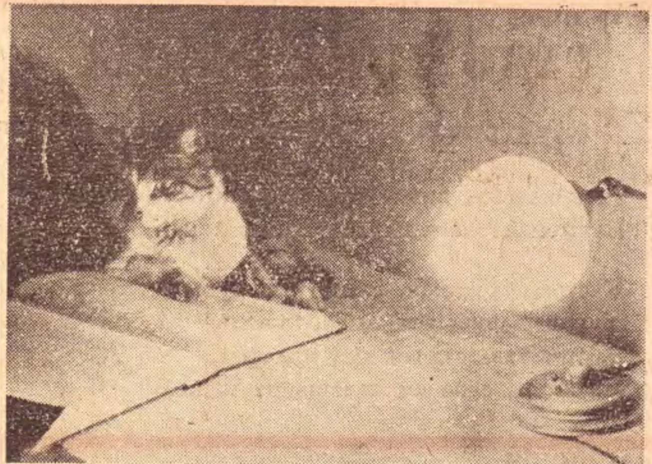
Як паведамляе служба па ахове раслін, у паўднёвых і ўсходніх паветах, нягледзячы на холад і дождж, распаўсюдзіліся на пясчыстых глебах сурэпка, а на глінястых — асот. І ім трэба аб'явіць рашучую вайну — як механічную так і хімічную барацьбу. У апошні час часта можна пачуць аб шкоднасці хімічных прэпаратаў для чалавека. У гэтым ёсць трохі праўды. Галоўнае правіла: хімічныя сродкі трэба прыняць там, дзе механічная барацьба не можа даць добрых вынікаў. Прэпараты прымяняем у сонечныя дні. На гектар даем, напр. 1,5 — 2 кг «2,4 Д» у 600—1000 літрах вады.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

ЦІ ВЕДАЕШ ТЫ, ШТО...

Толькі ў 25% вёсак у Гайнаўскім павеце гараць яшчэ нафтавыя лямпы.

У 75% вёсак зіхацяць ужо электрычнае святло.

Фота: У. Паўлючук

Кватэры

У Бельску пачынаецца будова вялікага спулдзельчага блёку на 240 кватэр. У бліжэйшыя гады будзе пабудавана гарадская лазня, два кіламетры каналізацыі і новы вадаправод. Усе гэтыя будовы звязаны з размахам жыллёвага будаўніцтва ў гэтым павятовым горадзе. (ся)

Каля сотні мільёнаў

Бюджэт Бельскага павета на бягучы год складае суму 88.342.000 злотых. Чатыры гады таму назад, у 1961 годзе, складаў суму 66.672.000 зл. (ся)

З Нурца ў Снежкі

Як мы даведаліся, плануецца будова дарогі з Нурца ў Снежкі на кошт дзяржавы. Паляпшэнне іншых дарог і дарожак у гэтай аколіцы будзе залежыць ад актыўнасці мясцовых людзей у чынах. (ся)

Да 40-годдзя БСР Грамады

Дэпутацкія з'езды і мітынгі

Вялікае значэнне прыпісвала Грамада арганізаваным сваім павятовым з'ездам. У перыяд 1925—1926 г. адбылося 8 такіх з'ездаў у нашым ваяводстве. Між іншым, 1 лістапада 1926 года засядаў павятовы з'езд Грамады ў Саколцы. Удзельнічалі ў ім паслы на сейм: Браніслаў Тарашкевіч, старшыня Цэнтральнага камітэта Беларускай сялянска-работніцкай Грамады і член сакратарыята ЦК БСРГ Павел Валошын. Паліцыя напала на абрадуючых дэлегатаў. З'езд легальнай арганізацыі быў распушчаны. Удзельнікі яго былі пабіты паліцыяй.

Таксама былі распушчаны з'езды ў Беластоку, Гродне, Бельску Падляшскім і Ваўкавыску. Асабліва да вострага сутыкнення дайшло ў Старым Беразове. Каля 500 дэлегатаў павятовага з'езда заатакаваў атрад коннай і пешай паліцыі, якая была выклікана з усяго ваяводства. Каля 100 дэлегатаў было моцна пабітых. Паслы П. Валошын і П. Мятла, якія ўдзельнічалі ў стараберазоўскім з'ездзе, таксама палі ахвярамі тэрару паліцыі.

У сувязі з сутычкаю ў Старым Беразове паслы Грамады і Незалежнай сялянскай партыі зладзілі інтэрвенцыю ў Сейме. Рабочыя Гайнаўкі, Белавежы і Беластока на знак пратэсту з прычыны выбрыку паліцыі ў Старым Беразове праклямавалі забастоўку.

Улады Грамады склікалі пасольскія мітынгі на тэрыторыі ваяводства.

Прыгавор Акруговага суда ў Вільні ад 1928 г. закідае іменна Валошыну і іншым паслам Грамады, што выкарыстоўвалі яны мітынгі для распаўсюджвання пракамуністычных лозунгаў. Вось, між іншым, у гэтым дакуменце чытаем: «Дзейнасць Валошына з'яўляецца цалкам адкрытай і не можа быць інакш ацэнена, як выразнае злоўжыванне праз яго пасольскай недатыкальнасці. Яго выступленні маюць выразны антыдзяржаўны характар, яго прамовы, якія ён гаварыў на мітынгах у пасобных мясцовасцях, па зместу з'яўляюцца больш радыкальнымі ад прамоў пасла камуністы — Варскага».

Амаль што ўсе мітынгі, на якіх выступаў Валошын, былі атакаваны паліцыяй. Але часта рашучая пастанова сялян рабіла дарэмным яе намеры. Між іншым, у час мітынгу, 8 ліпеня 1926 г., у Крынках, 2000 гарбароў і сялян не дазволілі паліцыі развязаць свайго сходу. Выступаючы з прамоваю на гэтым мітынгу Валошын заклікаў сабраўшыхся ўступаць у Грамаду. Гаварыў таксама аб рэвалюцыйных зменах у Савецкім Саюзе.

14 ліпеня 1926 г., з удзелам Валошына, адбыўся мітынг у Луніне. У сваёй прамове прамоўца заклікаў сялян да таго, каб яны не плацілі падаткаў, каб іх сыны ўхіляліся ад вайсковай службы. Імпануючы мітынг меў месца дня 10 жніўня 1926 г. у Алекшыцах. Удзельнічала ў ім каля 1000 сялян. Не зважаючы на забарону староства Валошын сарганізаваў мітынг. У сваёй прамове выступаў супраць палітыкі сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту. На сабраных накінулася паліцыя з гумовымі палкамі. Вывязалася бойка. Бяззбройныя дэманстранты мужна ставілі супраціўленне атраду паліцыі.

Падобныя мітынгі з удзелам Паўла Валошына адбываліся ў Індужэ, Саколцы, Бельску Падляшскім, Кляшчэлях, Белавежы, Нарве, Нараўцы, Міхалове, Супраслі, Гарадку і іншых мясцовасцях.

Грамада арганізавала мітынгі і масавыя акцыі ў справе звальнення палітычных вязняў. Між іншым, гмінны камітэт Грамады ў Міхалове (Беластоцкі павет) у гэтай справе праводзіў ажыўленую дзейнасць. Арганізаваў ён сходы і мітынгі. У шматлікіх з іх удзельнічаў пасол П. Валошын і старшыня павятовага камітэта Грамады ў Беластоку — Грэсь. А прытым трэба ўспомніць, што міхалоўская арганізацыя грамадаўцаў была адной з найбольшых (адносна колькасці членаў) і найбольш баявая ў гэтым павеце.

Паслы праводзілі жывую і смелую прапагандысцкую работу у сейме. З захаваных выступленняў паслоў на сеймавых сесіях лёгка можна расчытаць, якія ў гэтым часе былі грамадска - палітычныя і эканамічныя адносіны ў Польшчы. Характарызуюць яны таксама высокі палітычны ўзровень, перакананні і смеласць рэвалюцыйных паслоў.

У спрэчках над законам аб парцэляцыі і вайсковым пасяленні выступілі паслы: Браніслаў Тарашкевіч, Пётр Мятла і Павел Валошын. А Бр. Тарашкевіч ад імя пасольскіх клубаў БСРГ, НСП і Камуністычнай пасольскай фракцыі ўнёс супольную платформу, якая акрэслівала прынцыпы парцэляцыі. Зямляк Беласточчыны П. Валошын быў актыўным у час сеймавых дэбатаў. Шмат разоў перарывалі яму выступленні. Здаралася таксама, што не дапускалі яго да голасу, пазбаўлялі права ўдзельнічаць у сеймавых сесіях.

Гаворачы пра асноўныя прапагандыстка - агітацыйныя формы працы Грамады нельга не ўспомніць пра яе друк. Меў ён каля 8 тысяч сталых падпісчыкаў. Між іншым выходзілі такія часопісы як: «Беларуская Ніва», «Беларуская Справа», «Наша Справа», «Наша Праўда», «Наша Праца», «Бюлетэнь сеймавага клуба БСРГ», «Маланка» і шмат іншых. Яны шырока распаўсюджваліся, падпісваліся і чыталіся сярод жыхароў Беласточчыны.

У рэзультаце Грамада вырасла да найбольш рэвалюцыйнай сялянскай арганізацыі ў Польшчы. Сталася яна небяспечнай сілай для санацыі. І таму санацыя энергічна прыступіла да актыўнай барацьбы з ёю. Узрасталі рэпрэсіі адносна членаў і дзеячоў Грамады.

Б. НІКШЮК

САКОЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА

Відаць выразную розніцу ў развіцці сельскай гаспадаркі ў паўночна - заходніх і ў паўднёва - ўсходніх грамадах Сакольшчыны. У паўднёва-ўсходніх грамадах гаспадарка больш забітая і прымітыўная. Аднак, з часам гэтыя розніцы знікаюць і будуць знікаць.

Да 1970 года будзе электрыфікавана яшчэ 65 вёсак, што абазначае электрыфікацыю ў 90 працэнтах. Практычна, толькі хутары застануцца без электрычнага святла.

Вёска перажывае перыяд інтэнсіўнай механізацыі, перад усім, палявых работ. Намечана закупіць 155 новых трактараў разам з прычапнымі машынамі, 135 малацільныя агрэгаты. Плануецца разбудова сакольскага ПОМ-у і яго філіялаў у грамадах. Варта ведаць, што мінулай зімою сельскагаспадарчыя гурткі мелі ўжо 66 трактараў, 101 малацільны агрэгат, 92 сеялкі і другіх машын. Трэба чакаць велізарнага поступу механізацыі на Сакольшчыне, а гэта абазначае нішто іншае, як павелічэнне багацця гаспадарак.

Сакольскі гандаль аж скручваецца ад спеху, каб датрымаць кроку растучым патрэбам сваіх гаспадарскіх кліентаў. Напрыклад, за апошнія гады пабудавана 23 новыя крамы. Але найважнейшае, што незвычайна расце абарот з продажу вырабаў неабходных для развіцця сельскагаспадарчай прадукцыі. У дваццаць разоў павялічыўся попыт на мінеральныя ўгнаенні, да якіх раней прыходзілася простанагаварваць гаспадароў амаль сілаю. У пятнаццаць разоў павялічыўся продаж цэменту, у 17-цаць разоў — продаж канцэнтратаў і т.п.

Калісьці сакольскія ўлады ламалі сабе галавы над тым, як пашырыць кантрактацыйную гаспадарку. Магчыма, непатрэбна нецярпліваліся яны, бо найлепшаю навукаю ёсць час. За апошнія гады кантрактацыя ўзрасла ўдвая! Гаспадары кантрактуюць каля паўтары тысячы гектараў бульбы і на паўтара разоў больш ільну (каля 2.200 гект.) У адным толькі 1963 годзе, як цяпер падлічылі, гаспадары атрымалі даходу з кантрактацыі на суму звыш сарака мільёнаў злотых. Мястэчка Крынкі і навакольныя вёскі славяцца ўжо кантрактацыяй дасканалай цыбулі, пераважна, на экспарт, заграніцу. А Крыншчына належыць да ліку тых паўднёва - ўсходніх грамад гэтага не найбагацейшага павета. Найбольш істотнай, аднак, перспектывай для будучыні многіх вёсак у гэтых аколіцах будзе моцнае развіццё гадоўлі, а гадоўлі кароў у першую чаргу, што звязана з вялікімі меліярацыйнымі работамі, якія праводзяцца ўжо на некаторых абшарах лугоў, найчасцей, міжрэчных і прылясных.

Можна сказаць, што ў выніку шматгадовай дзейнасці ветэрынарнай службы амаль цалкам ліквідавана туберкулёз быдла. Астатняя эпідэмія мела месца, здаецца, у мінулым годзе ў Крынках, потым недзе пад Крушынянамі. На тэрыторыі цэлага павета пабудавана дагэтуль больш пяцісот сіласных ям, што з'яўляецца адной з падставовых умоў паспяховага развіцця гадоўлі.

Дзе гаворка аб багацці, там выпадае сказаць пару слоў аб асвеце. У 1964/65 навучальным годзе ў сярэдніх і прафесіянальных школах Саколкі вучылася 805 дзяўчат і хлопцаў. У гадах 1962/64 сакольскі ліцэй закончыла 165 асоб, з якіх больш як палова вучыцца ў вышэйшых школах Беластока і другіх гарадоў Польшчы.

(СЯ)

Удзельнікі курсу асветы дарослых у Паўлах.

ЗАКОНЧЫЛІ ШКОЛУ

Нядаўна адбылося ў Паўлах урачыстае заканчэнне вечаровага курсу пачатковай школы для дарослых. Курс гэты налічваў 22 удзельнікі. Усе яны акуратна прыходзілі на заняткі і таму паспяхова здалі канчатковы экзамен і атрымалі атэстаты 7 класа пачатковай школы. Цікавым з'яўляецца склад удзельнікаў курсу. Разам з моладдзю і працаўнікамі дзяржаўных устаноў за школьную парту заселі пажылыя гаспадары нашай вёскі. Было іх 10. Вось што гавораць некаторыя з іх.

— Гаспадар павінен умець карыстацца мінеральнымі ўгнаеннямі, хімічнымі сродкамі да барацьбы з пустазеллем і шкоднікамі, скамплікаванымі машынамі. І каб гэта ўсё правільна выкарыстаць, трэба ва ўсім гэтым добра разбірацца. Значыць — патрэбныя веды. І дзеля таго задумаў я вучыцца.

Гэта словы Васіля Галубоўскага, які лічыўся найлепшым навучэнцам.

(Працяг на стар. 7)

ХТО ІМ ПАМОЖА

На пасяджэнні бацькоўскага камітэта ў Рыбалах разглядалася справа школьнай рэформы. Увага бацькоў была звернута перад усім на паляпшэнне памяшкальных умоў школы, паколькі зараз існуе тут толькі тры залы для класаў. Было гэта 16 верасня 1962 года. Прынялі пастанову: выступіць на агульны сход бацькоў з прапановай дабудовы школы. Прыняць такую пастанову, справа не простая. Перад усім трэба мець шмат грошай.

Астаткова вырашана на агульным сходзе бацькоў у 1963 годзе, што грамадскім чынам можна выканаць такую інвестыцыю. Кожны з бацькоў абавязаўся ўплаціць па 150 зл. Апрача таго, самі грамадзяне мелі звесці цэглу, жвір, каменне і іншыя матэрыялы, а таксама выканаць усе нефаховыя работы. Ініцыятыву моцна папіралі ГРН і партыйная арганізацыя. За кароткі час сабралі 16 тыс. зл., за якія купілі 6 тыс. цэглы і 900 спецыяльных пустакаў. Звезлі і апошні матэрыял, як: пясок, жвір, а нават згашана вапна.

Адным словам бацькі ўсё зрабілі, каб добра падрыхтаваць будучую васьмігодку, выказалі поўную ахвярнасць і дбайнасць. Далей чынам нічога рабіць не могуць. Згодна з адпаведнымі законамі, справу накіравалі ў Аддзел асветы і культуры ў Бельску, які меў залатвіць усе фармальнасці звязаныя з дазволам на будову.

Ужо два гады чакаюць на адказ. Цэгла і пустакі стаяць пад голым небам, а жвір і пясок распаўзаюць дзеці. У Рыбалах не хочуць ніякай фінансавай дапамогі ад павятовых улад. Запэўнілі яны нават сваіх майстроў, якія маюць адпаведныя рамесленыя карты.

Здаем справу з таго, што выклапатаць дакументацыю на будову — складаная справа. Але ці два гады, гэта незадоўга? Трэба ўлічыць, што пад голым небам псуецца цэгла і іншыя будаўляныя матэрыялы, а найважнейшае — памірае цэнная ініцыятыва бацькоў. Пара ўжо аказаць дапамогу і заняцца гэтай справай адпаведным уладам. (к)

Спулдзельні здароўя

У бліжэйшыя гады будзе сарганізавана дзве спулдзельні здароўя — у Рыбалах і Страблі, Бельскага павета. (ся)

ПОДЗВІГ ЗАЎСЁДЫ ЖЫВЫ

Было гэта ў сераду, 25 чэрвеня 1941 года. Савецкае войска з баямі адыходзіла на ўсход. Наша мясцовасць была захоплена немцамі. Новы парадак адразу адчулі людзі: гарэлі вёскі, гінулі людзі... Дубічы Царкоўныя былі спалены на другі дзень вайны.

...Вечарам у Дубічах распалажыўся вайсковы нямецкі лагер. Месца на яго немцы выбралі за царквой, над рэчкай, паблізу дарогі, што ідзе да Грабаўца. Абоз гэты складаўся з некалькіх дзесяткаў фурманак і аўтамашын, на якіх было пагружана многа награбленага сялянскага дабра. Абоз ахоўвала больш сарака гітлераўцаў. Каля царквы на вуліцы стаяла аўтамашына з трыма нямецкімі афіцэрамі (здаецца адзін быў палкоўнікам).

Усюды была пастаўлена моцная варта.

А ў лясным урочышчы «Княжына», за вёскай Крывяцічы, засталася ў тыле нейкая савецкая ваенная часць. Ноччу рушыла ў кірунку Белавежскай пушчы праз Дубічы Царкоўныя. Ад сваёй разведкі даведаліся, што ў вёсцы стаіць лагер ворага.

Раніцай, у чацвер 26 чэрвеня, толькі што сонейка ўзышло, жыхары Дубіч былі падняты з ложкаў крыкам «Ура»! Гэта савецкія байцы пусціліся ў атаку на фашысцкі лагер. Усе немцы былі выбіты да нагі, аднаму толькі ўдалося ўцячы ў суседнюю вёску Грабавец.

(Працяг на стар. 7)

ГУСТЫ І МАГЧЫМАСЦІ

(Працяг са стар. 1)

Няма крушынянцаў ані ў Сельскагаспадарчым тэхнікуме, ані ў Малачарскім тэхнікуме, ані ў Гаспадарчым тэхнікуме і іншых школах, дзе тэматыка навучання ў той ці іншай форме звязана з сельскай гаспадаркай, з бытам беластоцкага чалавека, пераважна, вясковага. Падобных лікавых прыкладаў маю дзесяткі і сотні (Дырэктар Цеслік сказаў, што сёлета ў Механічным тэхнікуме было семнаццаць кандыдатаў на адно месца!)

Усё гэта, па-праўдзе кажучы, не дзіва — нягледзячы нават на той факт, што школы звязаныя з праблематыкай сельскагаспадарчай прадукцыі маюць наогул шматлікія інтэрнаты і сур'ёзныя сумы на вучнёўскія стыпендыі, чаго нельга сказаць аб большасці іншых школ.

Калі так можна сказаць, барацьба супроць пагоні за «добрымі» школамі, пэўна, будзе мець востры характар у сувязі з патрэбаю разбудовы школ звязаных з сельскагаспадарчай прадукцыяй, якая ёсць і будзе падставай эканомікі Беласточчыны.

БЕЛЬСК ТАКСАМА ЦЭНТР

Кідаецца ў вочы параўнальна малая колькасць вучняў з Бельскага павета — у Тэкстыльным тэхнікуме і Акушэрскай школе ўвогуле нікога няма з Бельшчыны. Больш вучыцца ў Беластоку з Гайнаўшчыны, а асабліва многа з Беластоцкага і Сакольскага паветаў (прапарцыянальна). Звязана гэта з тым, што ў Бельску і Гайнаўцы існуе шэсць сярэдніх школ (большасць іх знаходзіцца ў Бельску) і чатыры агульнаадукацыйныя ліцэі. Горад Беласток мае тры агульнаадукацыйныя ліцэі і дваццаць шэсць сярэдніх (паўсярэдніх) школ. У Саколцы існуе адзін ліцэй і адна рамесная школа, а Тэхнікум вясковага будаўніцтва знаходзіцца ў стадыі арганізацыі і разбудовы. У Міхалове, Беластоцкі павет, існуе агульнаадукацыйны ліцэй і школа механізацыі сельскай гаспадаркі.

ВАЖНАСЦЬ КАМУНІКАЦЫІ

На заканчэнне варта звярнуць увагу на істотнае значэнне камунікацыі ў выбары месца сваёй вучобы (вучні масава даязджаюць да школ штодзень паяздамі ды аўтабусамі). Прывяду тут некалькі лікавых даных з тэрыторыі Бельскага павета. Вось вёска Плюцічы каля чыгуначнага паўстанку Страбля. Адсюль вучыцца ў Беластоку 11 асоб, з Рыбалаў — 9, Войшкаў — 10 (вядома, не ўсе яны даязджаюць пастаянна). Гэтыя вёскі знаходзяцца паблізу ваяводскай сталіцы. А з далёкіх вёсак, такіх як, напрыклад, Сабятына — 2 асобы, Снежак — 1, Кашалёў — 1, Зубава — 2 асобы і т.п. А з Трасцянкі ў Гайнаўскім павеце — 22 асобы; амаль палова таго, што з самой гарадской Гайнаўкі (49 асоб), ды ў два з паловай разоў больш, чым з суседняга для Трасцянкі мястэчка Нарва (9), адкуль, відаць, зручней — без перасадак — да бельскіх ці гайнаўскіх школ, ніж да далёкіх беластоцкіх. Хаця таксама без перасадак, але ўсё ж такі далёкіх...

Затое вялікая большасць навучэнцаў з Беластоцкага і Сакольскага паветаў практычна мае адно выйсце — ісці вучыцца ў Беласток. Спрыяе гэтаму ў некаторай меры міграцыя мясцовага насельніцтва, якая асабліва інтэнсіўнай была на тэрыторыі паўднёва - ўсходняй Сакольшчыны, і натуральныя адсюль сямейныя (беластоцкія) сувязі — браты стрыечныя і родныя, цёткі-дзядзькі ды ўсякія іншыя сваяцтвы, якія гарантуюць магчымасць мець вучнёўскую станцыю, падтрымку і т.п. Горад Саколка, апрача сваёй малой павятовай атракцыйнасці для міграцыі з вёскі, слаба павязана камунікацыйна на тэрыторыі павета, якая нас цікавіць, існуе ўсяго адна частая аўтобусная лінія ў Крынкі. (На днях адкрыта лінію ПКС у Крушыняны адлеглыя ад Крынак 10 кіламетраў).

З Сямяціцкага павета часта-густа значна зручней да Варшавы, Седльцаў ці Любліна, чым да Беластока. У тых гарадах існуе шматлікая пасляваенная міграцыя насельніцтва сямяціцкай вёскі (апрача Сямяціч, Гайнаўкі і Бельска)

САКРАТ ЯНОВІЧ

P.S. — У некаторых школах адбудуцца дадатковыя ўступныя экзамены ў канцы лета.

ЗІРНЕМ У СТАРАЖЫТНУЮ ГРЭЦЫЮ

ПРАКЛЯТЫ РОД

Старажытная Грэцыя стварыла многа легенд, легенд, якія ляглі ў аснову старажытнай грэчаскай літаратуры, а затым і еўрапейскай. Вось адна з тых дзіўных гісторый.

Кароль Фіб, Лай, сын Лабдака, атрымаў дэльфійскае прароцтва, якое прадказвала, што ён загіне з рукі сына. Калі той сын нарадзіўся, Лай загадаў пакінуць яго на горных скалах, каб памёр. Слуга, які меў гэта выканаць, злітаваўся над дзіцём і аддаў яго для пастуха Карынфу. Той занёс дзіця на каралеўскі двор. Бяздзетная каралеўская пара ўсынавіла яго. Дзіця назвалі Эдзіпам і выхавалі як уласнае. Калі хлопец вырас, нехта падшапнуў яму, што ён толькі ўсыноўлены, а не сапраўдны сын. Бацькі запярэчылі. Але Эдзіп, каб перарваць плёткі, пайшоў у Дэльфы даведацца праўды. Там аднак атрымаў страшнае прароцтва, што заб'е ўласнага бацьку і ажэніцца з уласнай маці. Думаючы, што ён сын каралеўскай пары з Карынфу, Эдзіп пастанавіў ніколі не вярнуцца і пайсці, куды вочы панясуць. На горнай вузкай дарозе спаткаў едучага Лая — свайго сапраўднага бацьку (не ведаў аб гэтым). У выніку спрэчкі забіў яго. Пайшоўшы далей, наблізіўся да Фіб, якія цярпелі тады ад страшыдла Сфінкса: ён загадваў людзям загадку, якой ніхто не мог адгадаць, таму Сфінкс забіваў людзей. Эдзіп адгадаў загадку і ўвольніў горад ад Сфінкса. Як узнагароду атрымаў за жонку свежую ўдаву, каралеву Іякасту — уласную маці.

Многа год панаваў Эдзіп у Фібах шчасліва. Дачакаўся ад Іякасты чацвёра дзяцей: двух сыноў і дзве дачкі.

Аж нарэшце прыйшла ў горад страшная зараза. Дэльфійскае прароцтва сказала, быццам яна ад таго, што ў горадзе жыве забойца Лая, непакараны. Эдзіп энергічна ўзяўся за пошукі і дайшоў да перакanання, што гэты забойца — ён сам. Усё выяснілася. Іякаста забілася сама, Эдзіп з роспачы выкалаў сабе вочы.

На гэтым аднак трагедыя не закончылася.

Сляпы Эдзіп застаўся на каралеўскім троне. Калі сыны падраслі, захацелі ўладаць самі. Каб даказаць бацьку, што ён — сляпы ўжо нічога не можа зрабіць, паслалі яму ў дар не тую частку мяса з ахвярнага звяра, якая належалася каралю. Эдзіп у гневе пракляў сыноў, каб загінулі ў братабойчай вайне.

Клятва споўнілася хутка. Браты пасварыліся за ўладу. Малодшы брат вымушаны быў уцякаць. У іншым горадзе ажаніўся з каралеўскай дачкой і сабраўшы войска рушыў на Фібы. Дайшло да вайны. Фібы не паддаліся. Але барацьба двух братоў закончылася смерцю абодвух.

Так загінуў пракляты род. (авл)

★ МОДА ★

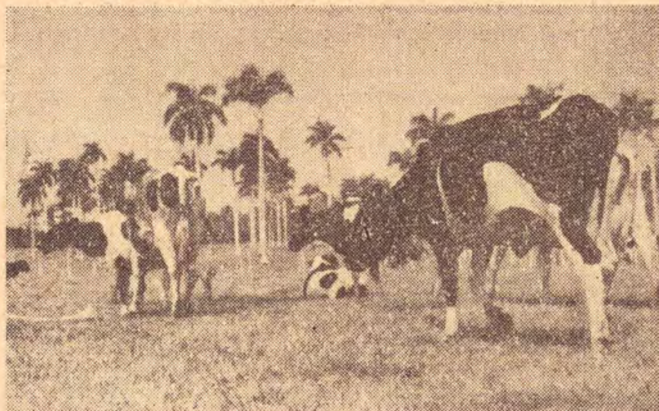
Матэрыялы ў гарошкі заўсёды модныя і вечна маладыя. Ведаюць аб гэтым жанчыны і таму ахвотна шыюць з іх летнія сукенкі, блузкі, плашчы, а нават капелюшы і зонцікі. (мф)

ПАД ПАЛЬМАМІ

Каровы зусім як нашы. Не, крыху больш закручаны рогі. Корм іншы. Не бярозкі, а пальмы. Кубанскія каровы пасуцца пад пальмамі, хоць малаком не розняцца.

Кубанскі ўрад многа ўвагі прысвячае зараз развіццю гадоўлі. У гэтым таксама бачым сітуацыю падобную да нашай. Беласточчына ў новай пяцігодцы мае стацца гадаўляным басейнам.

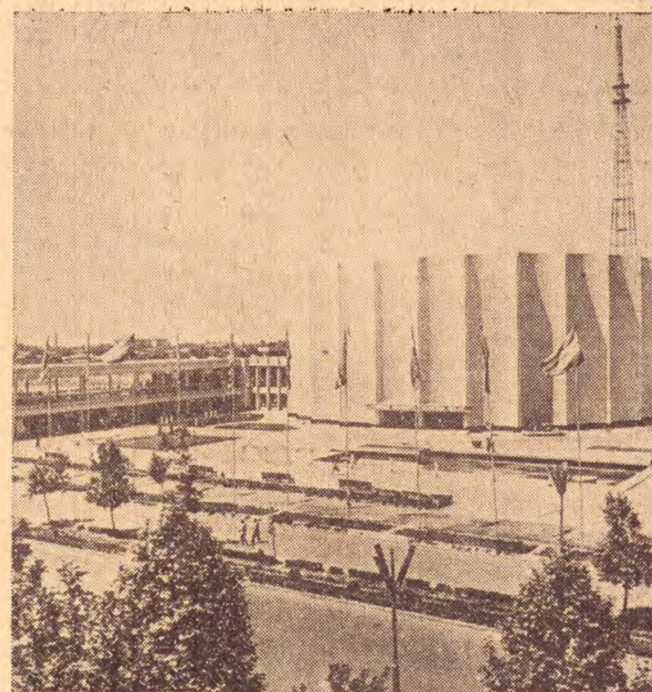
(авл)

НОВАЯ „СКОДА“

Сёлеташняя ярмарка ў Познані прайшла пад знакам машын — розных. Мы паказваем легкавую машыну для язды. Новая мадэль чэхаславацкай Скоды «Скода 1000 МВ». (авл)

МІЛА ДЛЯ ВОКА

З летам у нас не найлепш. Але далей на поўдзень — вядома, сонца цяплейшае. Ташкент — сталіца Узбекістана — ляжыць ужо ў цёплым клімаце. Будаўніцтва тут гарманізуе з кліматам.

На здымку; гмах Палаца мастацтва ў Ташкенце. Цікавая архітэктура! (авл)

Навіны экрану

ЦІШЫНЯ

У фільмовых пакупках бягучага года стаіць «Цішыня» — ужо слаўны савецкі фільм. Не без прычыны ў апошніх нумарах «Нівы» пішам аб савецкіх фільмах. Апошнія гады ў савецкай кінематаграфіі былі перыядам «сямі тлустых год» і паявіліся фільмы, якіх нельга прамінуць.

Адносна «Цішыні». Найперш у 1962 годзе з'явіўся раман Юрыя Бондарава, які друкаваўся ў «Новым міры». Вакол твора адразу зашумела, зашумела добра. Год пазней «Цішыня» (так называецца і кніга) была выдадзена ў нас у польскім перакладзе. У 1964 годзе Бондараў выдаў далейшы працяг «Цішыні» — «Двое».

Што аб сваім фільме кажа рэжысёр Уладзімір Басаў? (гаворыць у множным ліку ад сябе і аўтара кнігі, — яны абодва былі аўтарамі сцэнарыя).

...Расказваючы пра гады рэпрэсіі супраць сумленных людзей, пра гады нахабнага ламання ленінскіх норм жыцця — гаворым: тым больш трэба цаніць і спарагчы цяперашняе... Мы проста хацелі расказаць і паказаць праўду. Мы хацелі, каб у нашых постацях кожны пазнаў сябе, блізкіх, прыяцеляў, ворагаў».

Літаратурны крытык В. Смірнова напісала ў «Савецкім экране».

«Цішыня» — гэта добры, чысты, шчыры фільм. Я глядзела на экран і плакала. Разам са мной плакала Сірафіма Бірман (выдатная актрыса — роля Старыцкай у Іване Грозным). І мы не сароміліся сваіх слёз, а ўжо ж не маладыя мы жанчыны і ў дадатку — крытык і актрыса.»

Падаем кароткі змест. Год 1945. З фронту вяртаецца двое сяброў — Сяргей і Канстанцін. У рэстаране Сяргей спатыкае капітана Уварава, які праз безлiвасць аддаў смерці салдат сваёй батарэі. З гэтым нягодным чалавекам Сяргей спатыкаецца зноў у нафтавым інстытуце. Час культу адзінкі на руку людзям з гатунку Уварава ці спекулянта Быкава. Па даносу апошняга арыштуюць бацьку Сяргея — патрыёта і камуніста, аб якім скажуць «вораг народа». Сяргея па «заслугах» Уварава выключаць з партыі. Сяргей наклеймаваны выязджае на пустыню. Там працуе на нафтавых палях. Прыходзіць аднак год 1956. Сяргей, цяпер ужо інжынер, святкуе адкрыццё новага нафтавага коміна. (авл)

• аляксей карпюк •

ПУШЧАНСКАЯ АДЫСЕЯ

Іван Антончык чалавек свой, я і праўда накіроўваюся да яго. Іван глядзіць на мяне, як на нябожчыка, які з'явіўся з таго свету. Паступова прыходзіць да памяці. Паведамляе, — у нас жывуць цяпер салдаты, з бацькамі пакуль што ўсё ў парадку. Уздыхаю з палёгкай, перадаю сустрэчу на кухні. Іванава Манька з жахам пляскае рукамі:

— Якое шчасце, што маці не пачула твайго голасу! Абавязкова кінулася б да цябе, а немцы ж ведаюць, дзе ты з Валодзькам!

Па скуры праходзіць мароз.

— На, перакусі крыху! — Манька ідзе да пліты.

Антончыкава будка яшчэ служыць месцам, куды сыходзяцца з двух бакоў патрулі, якія вартуюць чыгунку. Немцы тут распісваюцца ў журнале. Хіба можна знайсці больш бяспечнае месца для начлегу? Лепшага і не прыдумаеш!

Іван кладзе мяне ў ложак паміж сабой і жонкай. Накрываемся адною коўдрай. Робіцца горача. Мне сорамна. Баюся паварушыцца, каб не дакрануцца да Манькі. Аднак паступова прывыкаю. Пачынаю выкладаць свае прыгоды. Часамі чуваць, як на кухню заходзяць немцы, пстрыкаюць ліхтарыкамі, шукаюць журнал, ставяць подпісы, — тады шаптацца перастаём. Кешкаюцца салдаты дзве-тры хвіліны. Затым дзверы на кухні бразгаюць, наступае цішыня. Зноў застаёмся ўтраіх, калі не лічыць Маньчыных дзіцянят,

44

што спяць асобна. Працягваю апавядаць сваю гісторыю.

Не заўважаю, калі морыць сон.

Раніцой Антончыха пабегла да бацькоў.

Першай з'яўляецца маці. Яна здаецца нібы патанчэлай, памаладзелай нават.

— Ну, дзякуй богаві, хоць ты ўжо вярнуўся з пекла! — пацалаваўшыся, ускрыквае яна.

Па ўстрывожаных вачах, на тым, як хоча паказацца ўзрадаванай, разумею, што ў сапраўднасці зусім не «дзякуй богаві». Яна не ведае яшчэ: радавацца ёй ці плакаць?

— Што ў вас новага? — пытаюся, калі расказаў пра Штутгоф.

— А твая Нінка выйшла замуж! — раптам ні з таго ні з сяго ўпікае маці са здавальненнем.

Спалохана ўзнімаю вочы. Манька зыркае на яе з напрокам, быццам кажа: наво-ошта вы яго так адразу, цё-от-ка!..

Іван Антончык. 1965 г. Фота: Ул. Паўлючук.

45

— Выйшла. Пасля таго як вас забралі, — тлумачыць ужо мякчэй і ўздыхае, быццам назаўсёды ставіць кропку над пытаннем, якое яе вымамчыла. — За паліцыянта з Гарадка...

З недаўменнем гляджу на яе.

— За Шусцікавага Мікалая, ты яшчэ з ім вучыўся...

Маці заўсёды была ворагам Ніны і яе сям'і. Выхаваны ў падначаленні бацькам, я ніколі не падаваў і выгляду, што ў мяне з Нінкай што ёсць. Стараюся не падаваць і цяпер. А па целе разыходзіцца жудаснае пачуццё непапраўнае страты.

Не час для такіх перажыванняў, бяру сябе ў рукі. Світае. Удзень чыгунку не ахоўвалі, немцы цяпер не могуць зайсці ў будку. Бяжыць і бацька. Іванава жонка зашчапляе дзверы, адбываецца нарада.

— Міцька Высоцкі цяпер з хлопцамі дзе? — нарэшце пытаюся ў бацькі, гэта цікавіць найбольш.

— Забілі яго.

— Як забілі? — мярцвею.

— Папаўся і забілі.

— Хто?

— Не ведаеш? Немцы!

— Калі?

— Тыдні два таму назад.

— Злавілі?

— Пайшоў ноччу на шашу здабываць акумулятар для прыёмніка. Ехала машына. Паклаў з хлопцамі папярок шашы бервяно, машыну спыніў. У ёй ехала толькі два немцы, стрэлілі па разу і пацэлілі ў твайго Міцьку.

— ?...

— Ану яго, так ні за што і загінуў.

З пункту гледжання майго бацькі, сапраўдны мужчына не мае ніякага права на выпадковасць, за гэта стары бязлітасна і назаўсёды выкінуў ужо Міцьку з сэрца.

Былы старшына войск НКУС з самага пачатку вайны арганізаваў адважную групу партызан, ва ўсёй аколіцы немцам не даваў спакою. Гэта ён мяне з Ва-

46

ТРЫБУНА чытачоў

ЗАКОНЧЫЛІ ШКОЛУ

(Працяг са стар. 5)

У яго на атэстаце самыя чацвёркі і пяцёркі.

А вось выказванні яшчэ аднаго курсанта.

— Апрача навукі у школе і самастойнай працы ў хаце займаліся мы культурна-асветнай працай, — гаворыць Мікалай Садоўскі. — І так, напрыклад, мы падрыхтавалі п'есу Мелеша «Хто прышоў ноччу», з якой паспяхова выступалі ў Паўлах, Беластоку і на павятовым аглядзе ў Бельску Падляшскім і там занялі мы першае месца. Разам з моладдзю арганізавалі сустрэчы з афіцэрам польскага войска, акцёрам, супольна выязджалі некалькі разоў у тэатр, аглядалі тэлебачанне, высвятлялі асветныя і фабулярныя фільмы ўласнай апаратурай, вялі спрэчкі на розныя тэмы. Дзякуючы таму заняткі ў школе былі цікавыя, і мы ахвотна на іх прыходзілі. Там здабывалі мы веды і адначасова культурна і карысна праводзілі вольны час.

На аснове гэтага бачым, што школа мае выхаваўчы ўплыў не толькі на дзяцей і моладзь, але і на дарослых.

Тэкст і фота:
С. ФІЛІПЮК

ПОДЗВІГ ЗАЎСЁДЫ ЖЫВЫ

(Працяг са стар. 5)

Некалькі жыхароў нашай вёскі былі сведкамі, бачылі, як распачынаўся бой.

...Наперадзе савецкай калоны, што ішла з «Княжына», ехаў бранявік. Калі калона дайшла да Дубіч, немцы ўжо былі на нагах, аднак нікалі яны не спадзяваліся, што недзе яшчэ ў іх тыле мала застацца нейкая часць савецкай арміі. І калі бранявік раздушыў аўтамашыну з афіцэрамі, немцы, пачуўшы выстралы наперадзе, кінуліся да зброі, але савецкія байцы іх апярэдзілі, з крыкам «Ура!» і штыкамі накінуліся на ворага. Бой ішоў 5—10 мінут. У часе бою загінула сорак фашысцкіх салдат і афіцэраў.

Па баку савецкіх салдат страт не было. Калі бой быў закончаны, савецкі камандзір, глянуўшы на карту, накіраваў свой атрад у напрамку Белавежскай пушчы. Не ведаем, што гэта быў за атрад, як ён называўся.

Мінула 24 гады ад выбуху другой сусветнай вайны і ад таго дня (26 чэрвеня 1941 года). Наша вёска свае раны вылечыла, адбудавалася. Аднак жыхары ніколі не забудуць таго дня, калі савецкі воін на першым пачатку паказаў сваю мужнасць і адданасць сваёй Радзіме. Ніхто не ведае прозвішча таго камандзіра і яго байцоў, але іх подзвіг застаецца бессмяротным і ніколі не памрэ. Ён будзе жыць у расказах сялян Дубіч Царкоўных.

Мікалай Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

Наша пошта

Уладзімір Тапалеўскі з Бельска Падляшскага. Адказ на вашыя пытанні адносна падаткаў для рамеснікаў прышлем пісьмова. Выясніць Вам усе справы наш юрыст.

Калі няма арганізацыі

У вёсцы Грабавец на Гайнаўшчыне налічваецца 170 гаспадароў. Ёсць тут многа моладзі. Але нічога не робіцца, няма ў вёсцы ніякай арганізацыі, якая аб'ядняла б моладзь і заахвоціла б да карыснай працы. Патрэбная ў вёсцы святліца і культурныя мерапрыемствы. Усё гэта пад сілу было б моладзі, таму што многа тут таленавітых хлопцаў і дзяўчат. Не хапае толькі арганізатараў.

Міхась Самосюк
Чэхі Арлянскія

Наш прадаўшчык

У нашай навакорнінскай краме ўжо 7 год працуе прадаўшчыкам Міша Шварц. Добра ён дбае пра выгляд крамы і пра тое, каб тут заўсёды было дастаткова матэрыялаў і прадуктаў, на якія ёсць запатрабаванне ў нашай вёсцы. У яго ўсе пакупнікі роўныя і да ўсіх ён аднолькава ветліва адносіцца. Ля крамы пасадзіў ён вясной дрэўцы, якія яшчэ больш упрыгожваюць выгляд вёскі.

Янка Мартынюк
Навакорніна

Басейн без вады

Супрацьпажарны басейн будаваўся ў Плёсках грамадскім чынам. Чынам было зроблена ўсё, што можна было зрабіць. Рэшту паводле дагавору павінна было выканаць павятовае праўленне пажарнай каманды ў Бельску, але яно нічога не зрабіла. І так на выпадак пажару не будзе чым гасіць, бо няма ў басейне вады.

Лёня Леанюк
Плёскі

Пашана да „НІВЫ"

Сярод многіх чытачоў «Нівы» ў вёсцы Хітра (Гайнаўскі павет) на асаблівае падкрэсленне заслугоўвае Іван Амельянюк. Ён не толькі чытае «Ніву», але і збірае яе. У яго, як у нікога ў вёсцы, ёсць гадавікі «Нівы».

Г. Парфенюк
в. Хітра

ВОДНАЯ СУПОЛКА

Водная суполка ў Доўгім Бродзе на Гайнаўшчыне налічвае 17 членаў. У склад яе ўваходзяць сяляне з Доўгага Броду, Забалоцця, Малых Пасечнікаў і Пяскоў. Яе ўзначальвае мясцовы дзесяцнік Пятро Патэюк. Члены суполкі добра выконваюць свае абавязкі — рэгулярна праводзяць кантроль над комплексам меліярацыйных равоў. Апрача таго ўсе члены агадаткаваліся па 70 зл. ад гектара сенажацяў і за гэтыя грошы пры ўкладзе грамадскай працы наладзілі 150-метровы адрэзак дарогі на сенажацях.

Людзі аб'яднаныя ў воднай суполцы пачулі ва ўласнай арганізацыі сілу і ўжо бяруцца за больш складаныя справы. Між іншым, плануюць яшчэ ў бягучым годзе правесці 500 метраў дапаможнага меліярацыйнага рова.

Янка Беразавец
Гайнаўскі павет

Кастусь Пятэльскі

Кастусь Пятэльскі з Крушынян, што на Сакольшчыне, даўно ўжо піша да «Нівы». Яго інфармацыі заўсёды сэнсоўныя, праўдзівыя, праверaныя. Лічыцца адным з лепшых карэспандэнтаў «Нівы». (мх)

Гаворыць радыёвузел Гайнаўка

Грамадскі рэдакцыйны камітэт пры прэзідыум ПРН у Гайнаўцы апрацоўвае і вядзе перадачы праз мясцовы радыёвузел. Старшынёй камітэта з'яўляецца сакратар прэзідыума ПРН Мікалай Вішнеўскі.

Амаль штодзённа перадаюцца радыёгутаркі, пераважна на сельскагаспадарчыя тэмы. Раз у тыдзень перадаюцца гутаркі на беларускай мове, якія апрацоўваюцца ў ГП БГКТ.

Слоўна - музычныя перадачы рыхтуе таксама моладзь ліцэяў: польскага і беларускага. Сярод жыхароў Гайнаўкі і аколіцы перадача радыёвузла карыстаецца вялікім поспехам.

Ю. Козак
Гайнаўка

Дарагое **Сэрцайка!**

Знайшоўся я ў такім становішчы, што рашыў звярнуцца да цябе, «Сэрцайка», за парадай і дапамогай. Жыву на Гайнаўшчыне. Маю 16 год і вучуся ў сярэдняй школе. Год таму я пакахаў дзяўчыну са сваёй вёскі. Мы пісалі лісты, спатыкаліся. Гаварыла мне, што пакахала мяне. Я быў вельмі шчаслівы. Але цяпер перастала ўжо выходзіць на спатканні і нават гаварыць са мной не жадае. Адной нядзелі, калі была забава, я ўсё зразумеў. Дзяўчына мая гуляла з іншым хлопцам. Яна сказала мне, што ўсё скончылася, што ўжо мяне не кахае. Я меў ахвоту пабіць гэтага хлопца, але якасьці стрымаўся. На ўспамін аб ёй, мне сэрца аж краецца з болю. Напішы, як бы лягчэй гэта перанесці. Яна ж вельмі дрэнна паступіла. гэтак жа сорамна. Мо' як прачытае маё пісьмо, дык пачырванее з сораму. Буду табе, «Сэрцайка», вельмі ўдзячны.

Віця з Гайнаўшчыны

Дарагі **Віця!**

Спачуваю табе. На жаль, нічога зрабіць не магу, апрача маленькай парады. Павер мне, што яшчэ не раз табе будзе сэрца балець па дзяўчыне, і то заўсёды па іншай. Маючы толькі год, як ты, дык штотыдзень прыходзіць новае каханне. Але супакойся, такое «маладое каханне» ніякага следу ў сэрцы не пакідае. Ды і нельга ж так гневацца на дзяўчыну, якая перастала кахаць цябе. Будзь спакойны, яна незадоўга пакіне і таго другога хлопца. А вось добра, што ты не пабіўся. Не па-мужчынску біцца за дзяўчыну. А каб хутчэй забыць пра яе, дык больш вучыся, чытай кніжак, ты ж яшчэ вучань. Пастарайся мець усе пяцёркі, пабачыш, якое будзеш мець задавальненне, які будзеш шчаслівы.

СЭРЦАЙКА

КІНО

Праграма
на 6 — 11.VII. 1965 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа

„Czarne i białe" (USA), 6—7. „Fierwszy krzyk" (czeski), 8—9. „40 minut przed świtem" (radz.), 10—11.

Кляшчэлі

„Ucieczka przed cieniem" (czeski), 6—7. „Opowieści z pociągu" (węgierski), 8—9. „Jedyna szansa" (NRD), 10—11.

Нарва

„My mężczyźni" (radz.), 7—11.

Нараўка

„Królowa Krystyna" (USA), 6—11.

Чыжы

„Ludwiku do rondla" (jugosłowiański), 7—11.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Zalotnik" (franc.), 7—11.

Бранск

„Lata bez marzeń" (węgierski), 6—7. „Wyspa złoczyńców" (polski), 8—9. „Biedni bogacze" (węgierski), 10—11.

Орля

„Między brzegami" (polski), 7—11.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Міхалова

„Żebro Adama" (USA), 6—7. „Czas miłości" (rumuński), 8—9. „Pięciu" (polski), 10—11.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік

„Hindukusz" (polski), 6—7. „Handlarze opium" (chiński), 8—9. „Beata" (polski), 10—11.

Нурэц

„W pogoni za meteorytem" (czeski), 6—7. „O czymś innym" (czeski), 8—9. „40 minut przed świtem" (radz.), 10—11.

Мілейчыцы

„Macario" (polski), 6—7. „Nieprzyjaciel u progu" (radz.), 8—9. „Beata" (polski), 10—11.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„1914—1918" (franc.), 6—7. „Opowieści z nad Donu" (radz.), 8—9. „Banda" (polski), 10—11.

Янаў

„O życie dla Ruth" (angl.), 8—11.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск

„Listy do matki" (radz.), 10—11.

Новы Двор

„Kodyn" (rumuński), 10—11.

У мясцовасцях Шудзялава, Сідра, Сухаволя, Гарадок, Дубіны, Райск у днях 6—11.VII. фільмы высвятляцца не будуць.

Нядзеля (4.VII):

Budowle ze słomy, trzciny i bambusu — z cyklu: „Piórkiem i węglem"; Tematy plebejskie w muzyce polskiej; Szklana niedziela — Stefanii Grodzieńskiej. Udział biorą: Danuta Szaflarska, Andrzej Szczepkowski, Ewa i Jerzy Pietraszkiewiczowie; Reklamowa panna młoda — film franc. w roli głównej Brigitte Bardot.

Панядзелак (5.VII):

Cudowny wieczór — Marka Rozowskiego (teatr).

Аўторак (6.VII):

Uśmiech na pięciolinii.

Серада (7.VII):

Warszawskie spacery (pr. oświat.); Recital fortepianowy Mireille Auxietre.

Чацвер (8.VII):

Dzieje portretu Krakowa (pr. oświat.); Blues — program cykliczny z historii jazzu.

Пятніца (9.VII):

Pan Geldhab — Aleksandra Fredry. II Festiwal Teatrów Dramatycznych. Teatr Nowy z Łodzi.

Субота (10.VII):

Wyjęty spod prawa — film USA.

лодзькам паслаў да немцаў працаваць на чыгунку. З ім у нас былі запланаваны такія аперацыі, што галава кругам хадзіла і дух займала, калі я думаў пра гэта.

Пасля апавядання раненага ў Дойчэ Эйлаў я падумаў... даўно ж з дому, мажліва там усё ўверх дном партызаны перавярнулі?! Па дарозе пераканаў сябе яшчэ больш. А тут нават няма Высоцкага...

— А група?

— Адышла пад Брэст. Пралез правакатар. Група паспела ўцячы. Сувязных немцы накрылі, а гэтыя сабе пайшлі ў вялікі лес, бо ім, бачыш, тутэйшы замалы...

— Папоўку з-за іх спалілі! — устаўляе маці.

— Няўжо?

— І ўсіх людзей пастралялі.

— І дзядзькоў?

— А як жа...

— У зямлянцы знайшлі буханкі хлеба, параўналі з папоўскім, бачаць — такі самы! Што, немцы дурні? Усю вёску і накрылі!

— Няма болей, сынок, сваякоў у Папоўцы!..

У гэтай вёсцы жылі два дзядзькі мае маткі. І калі ўжо яна так спакойна гаворыць пра гібель усіх папоўскіх людзей, тады колькі ж яна перaплакала!

Раптам я падумаў, што ім тут жылося ані не лепш і не лягчэй, як нам з Валодзькам у лагеры. Нягоднік, амаль палову сутак толькі і раблю, што размалёўваю сваё геройства, напрошваюся на кампліменты, нават не пацікавіўся, як жа яны тут гэты час цярпелі. Я сабе ноччу адбегся, сеў, як пан, на поезд і прыехаў, ды хачу, каб мяне на руках цяпер насілі. Каго сёння здзівіш такім? Прыбег не на пірагі!

Убачыўшы, што я павесіў нос, маці супакойвае:

— Нічо-ога, сынок, бацька цябе ўраз адправіць да хлопцаў у лес, добра ўжо, што хоць ты вярнуўся...

— Толькі не сёння, — кідае стары. — Пакуль што трэ' з'ездзіць у горад, нейкія боты заказаць, а то як жа на зіму ў гэтых лякерках у лес пойдзеш? — са скупой цеплынёй у голасе, з папрокам бацька кранае ботам мой чаравік дойчэ-эйлаўскага немца, заклапочана чухае патыліцу: — У каго іх там дастаць цяпер?

Дагэтуль пра сябе бацькі — ні слова.

І дома ў нас не было звычаю паказваць вонкава сваю чуласць, тым больш перад суседзямі. Маці знаходзіць -такі момант, устаўляе:

— Вось і прыбег ты, сынок, на радзіму, а да свае хаты не можаш зайсці... — яе голас ламаецца.

— Перастань! — крычыць бацька. — Пачнеш тут зараз слёзы ліць!

Шкада іх!

— Вам цяпер хоць пасылак трэба менш будзе рыхтаваць і вазіць на пошту! — кажу вінавата.

— Наадварот! — пярэчыць стары. — Трэ' рабіць усё гэтак сама, быццам нічога не здарылася. Будуць прыходзіць у Штутгоф па дзве пасылкі, і немцы падумаюць, што ты дадому не дайшоў...

Стары казаў праўду.

— Тады напішу Валодзьку пісьмо... Пакладзяце ў хлеб, няхай ведае, што я дайшоў...

— А не выдасі гэтым брата? Думаеш, фашысты такія дурні? Яго пасылкі ў лагеры цяпер будуць правяраць не гэтак!

— Ведаю, як ашукаць іх!

— Глядзі, не пашкодзь. Яму і так, беднаму, дасталося недзе...

— Калі не замучылі насмерць, ы-ы-ы... — зрываецца маці.

Агортвае такая трывога, што не знаходжу сілы, каб суцешыць яе.

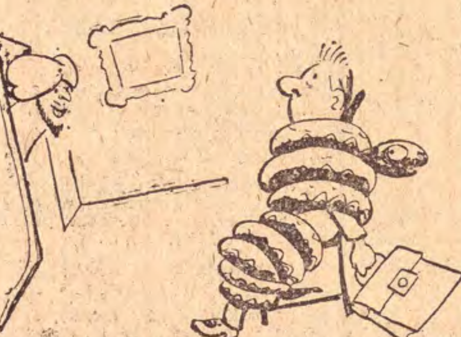
(Працяг будзе)

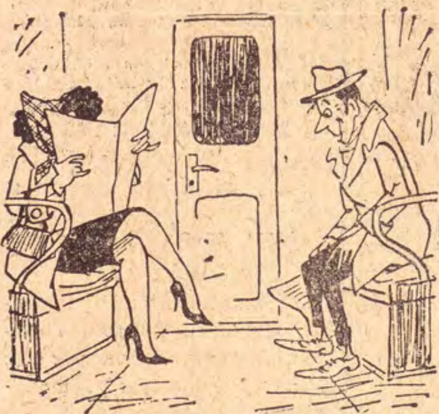
Чыста звыкла з матацыклам

За ашчаднасці Сярожа
Матацыкл купіў прыгожы.
Ён на новенькім маторы
З сябрам паімчаў у горад.
Заглянулі, як заўсёды,
З'есці, выпіць у гасподу.
Асушылі надта лоўка
Чыстай цэлую літроўку.
Зразумела, зухавата
Ехалі назад дахаты.
Шпарка рушылі адразу
На двух аграмадных газах.
На пачатак Сяргей недзе
Па дарозе згубіў Федзю.
Калі павярнуў налева
Вырасла на сцежцы дрэва,
І Сярожа праз хвіліну
Апынуўся на галінах.
З матацыклам дык вядома
Асталася куча лому.
А Сярожа наш, нябога,
Паламаў там рукі, ногі.
Поўны болю, поўны жалю
Ляжыць доўга у шпіталі.
Ведае, што чыста звыкла
Не сябруе з матацыклам.

АНДРЭЙ САМАСЕЙ

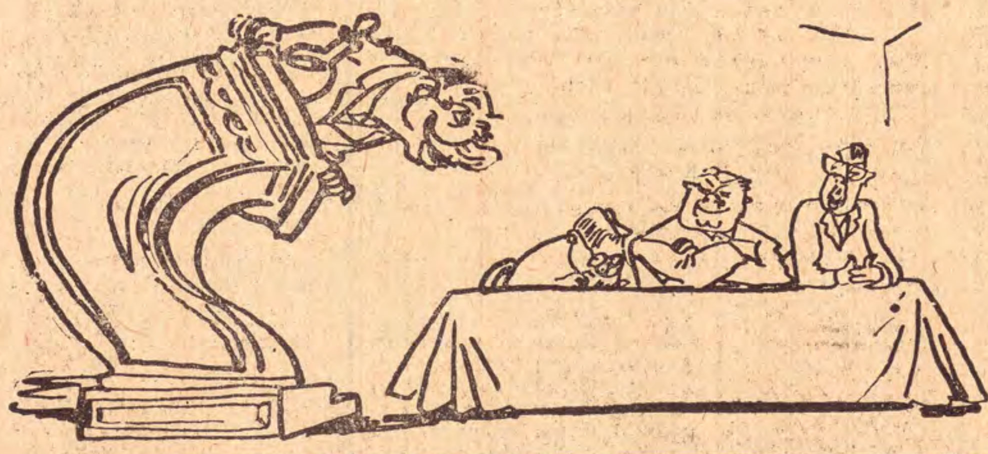

— І даўно вы мяне чакаеце?

Без слоў.

Крытыка ў адрас начальства.

ПЫТАННЕ

Вясковыя дзеці пытаюць у паляўнічых, якія прыехалі з горада на паляванне:

— Чаго вы нашых зайцоў страляеце, яны ж вас не чапаюць?

НЕ ВЕДАЕ

— Скажы, Алена, чаго гэта твой сын так плача? — спыталася жанчына ў суседкі.

— А хто яго ведае, Марылька... Я ж яго ўжо і вяроўкаю біла, і ваўком палохала, і за вушы цягала, а ён плача — ды і толькі.

ТОЛЬКІ СПЫТАЛА

— Я ж прасіла цябе, Ларыса, нікому пакуль што не гаварыць, што я выходжу замуж.

— А я нікому і не гаварыла. Я толькі спытала ў сябровак, ці запрасіла ты іх на вяселле.

ДАЗВОЛІЎ

Адзін яфрэйтар вельмі прасіў камандзіра дазволіць яму хоць пяць хвілін пакамандаваць дывізіяй.

Нарэшце камандзір дазволіў. Тады яфрэйтар павярнуўся да камандзіра і скамандаваў:

— Грамадзянін палкоўнік! Вы застаецеся замест мяне камандаваць дывізіяй, а я паеду ў адпачынак!

САМ ЗАЙЧЫК ЛЕПЕЙ

Бацька заўсёды прыносіў Аленцы абаранкі ці цукеркі і гаварыў:

— Гэта табе ад зайчыка.

Аднойчы Аленка адмовілася ад зайчыкавага падарунка і сказала:

— Ты мне, тата, лепей самога зайчыка прынясі.

ДАРОГА У ЖЫЦЦЕ

Мірон сядзеў каля пачатай бутэлькі, а з пакою даносіўся стогн і плач.

Сусед, які толькі што ўвайшоў у Міронаву хату, запытаў спачуваючым голасам:

— Што здарылася, Мірон?

Мірон паглядзеў на суседа мутнаватымі вачыма і запрасіў яго сесці за стол. Паволі пачаў высняць, што здарылася ў хаце.

— Мая жонка, дачка і цёшча плачуць над сынам. Закончыў Ваня сёмы клас і хоча быць электрыкам. Усе заплакалі, бо работа электрыка надта небяспечная — зваліцца Ваня, не дай Бог, са слупа на зямлю, гарбатым будзе! Або электрычнасць шпарне яго — на могілкі павязуць!!...

Сусед узяўся пацяшаць:

— Ведаю многа электрыкаў, — кажа сусед, — усе яны жывы-здаровы і яшчэ вечарамі зарабляюць на халтуры аж шуміць... Можа ляпей аддай Ваню ў дарогабудаўнічы тэхнікум?

— Не на тое гадаваў сына, каб гной па дарогах падбіраў! — закрычаў Мірон.

— Працуючы дурань лепшы чым гультаяваты мудрэц, — пацяшае сусед Мірона. — Нават шавец можа даслужыцца даверу і пашаны ў людзей.

— Шавецкая спецыяльнасць без перспектыў, — сказаў Мірон і гаварыў далей: — У Англіі, напрыклад, няма шаўцоў, там на новы абутак наклейваюць забеспячальнікі падэшваў і носяць туфлі да таго часу, пакуль вярхі не парвуцца.

Сусед не ўступаў:

— Пакуль у нас навучацца гэтых забеспячальнікаў, то твайму Вані барада пасівее. Шаўцоўства добрае рамяство, не горшае чым краўцоўства. Зрэшты, няхай вучыцца за краўца — заўсёды свежы грош будзе ў хаце...

— Будзе з Вані кравец, як з зайца музыкант! — прагаварыў Мірон і задумаўся.

— Хай вучыцца за шафёра, — зноў азваўся сусед.

Але Мірон толькі замахаў рукамі:

— Ваня павыбіваў сабе зубы на маім веласіпедзе, а пасадзі яго ў машыну, будзе першым кандыдатам у ангелы-архангелы.

— Ну, а столярам мог бы быць?

— Умее з сябе толькі дурня стругаць, во і ўся яго сталярка...

— Хай вучыцца за пекара, заўсёды дарэмны хлеб у хаце будзе.

— Што з яго хлеба, — Мірон стаў яшчэ больш смутнейшым. — Цяпер знаходзім у буханках усякае смецце і шнуркі, а калі Ваня стаў бы пекарам, тады нават каровячыя капыта былі б у буханках.

У гэтую хвілю адчыніліся дзверы з пакою і паявіліся жонка, дачка, цёшча і Ваня. Жонка сказала:

— Нарэшце ўдалося нам пераканаць Ваню, каб пайшоў вучыцца ў гастраномію за кухара.

— Гэта добрая прафесія, — уцешыўся Мірон. — Работа тут няважная, у сталоўках і з падэшвы можна наварыць бульёну. А сынок, Ваня, удаўся нам абжораю, гэта работа яму на век спатрэбіцца, бы для вароны крылы.

Дзядзька Лявон

Не ідзі са службы за некалькі мінут да канца рабочага дня, бо ты рызыкуеш сустрэць свайго начальніка, накіроўваючагася на работу, і тым самым паставіш яго ў нявыгаднае становішча.

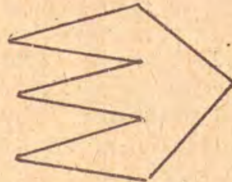
УСЯЧЫНА

Гол!

Ці хочаш быць вынаходцам?

(Курсы разумовай гімнастыкі)

Разрэзаць фігуру дзвюма лініямі так, каб з атрыманых частак можна было скласці поўны квадрат.

Развязка ў наступным нумары.

Адказ на заданне з папярэдняга нумара: гэта заданне не патрабуе арыфметычнага вырашэння. Пройдуць суткі — і гусеніца пераўтворыцца ў кокан.

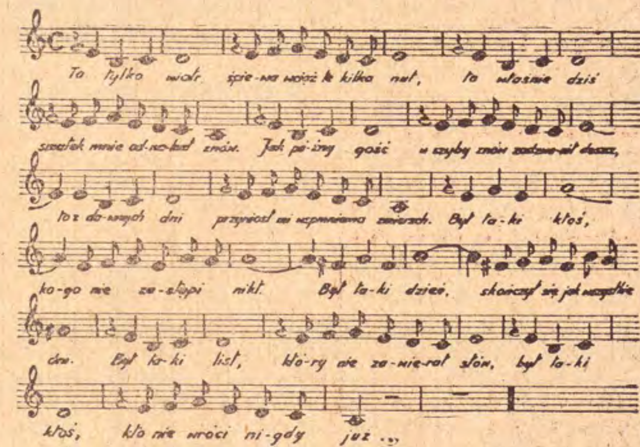
Кур'ёзы

Персідскі цар Кір ведаў па імёнах усіх салдат сваёй арміі, а Фемістокл — кожнага з 20 тысяч жыхароў Афін.

Песні па заяўках

По просьбе дзяўчат з вёскі К., Бельскага павета, змяшчаем польскую песню:

BYŁ TAKI KTOS

To tylko wiatr
Spiewa wciąż te kilka nut,
To właśnie dziś
Smutek mnie odnalazł znów.
Jak późny gość
W szyby znów zadzwonił deszcz,
To z dawnych dni,
Przyniósł mi wspomnienia zmierzch.

Ref.

Był taki ktoś,
Kogo nie zastąpi nikt.
Był taki dzień,
Skończył się jak wszystkie dni.
Był taki list,
który nie zawierał słów,
Był taki ktoś
Kto nie wróci nigdy już....

To tylko wiatr
Spiewa wciąż te kilka nut,
To tylko deszcz
W okna nie zadzwoni znów,
Lecz to nie ty
Przyjdziesz tu któregoś dnia,
To tylko zmierzch,
Który dziś rozłączy nas.

Ref.

Był taki ktoś,
Kogo nie zastąpi nikt itd.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 23-85, centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Błtk C-3